

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2020

Eva Krejčí

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Vliv novinářské profese na osobní život novinářů
a novinářek**

Diplomová práce

Autor práce: Eva Krejčí

Studijní obor: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Vochočová, PhD.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 21. 6. 2020

Eva Krejčí

Bibliografický záznam

KREJČÍ, Eva. *Vliv novinářské profese na osobní život novinářů a novinářek*. Praha, 2020. 73 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Lenka Vochocová, PhD.

Rozsah práce: 127 527 znaků

Anotace

Tato diplomová práce se zaměřuje na téma vlivu novinářské profese na osobní, soukromý a rodinný život novinářů a novinářek. Cílem je nalézt různé přístupy, s jakými přistupují lidé zaměstnaní v médiích ke své práci a skloubení osobního života se zaměstnáním, stejně jako identifikace a popsání případných rozdílů v přístupech mezi muži a ženami. Metodou kvalitativního výzkumu jsou polostrukturované rozhovory následně podrobené analýze skrze zakotvenou teorii. Vzorek respondentů složený z mužů i žen, kteří v období vzniku práce pracují v médiích různých typů, zaměření i dosahu má napomoci komplexnímu náhledu na věc.

Annotation

This diploma thesis focuses on the influence of journalistic profession on personal, private and family life of journalists. The aim is to find different approaches by which people employed in the media approach their work and reconcile personal life with employment, as well as to identify and describe possible differences in attitudes between men and women. The method of qualitative research is semi-structured interviews followed by analysis through grounded theory. A sample of respondents made up of men and women who work in the media of various types, focus and reach at the time of writing this diploma thesis should help to get a comprehensive view of the matter.

Klíčová slova

kariéra, novinářská profese, osobní život, rodina, gender, přístup k práci, motivace v zaměstnání

Keywords

career, journalistic profession, personal life, family, gender, approach to work, motivation at work

Influence of journalistic profession on personal life of journalists

Poděkování

Mé poděkování patří PhDr. Lence Vochocové, PhD. za trpělivý přístup a vždy rychlé a milé reakce. Velké díky patří také mému manželovi a celé rodině, zejména mamce, za podporu, motivaci a životní optimismus.

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Teoretická část	5
2.1. Novinářské zaměstnání	5
2.1.1. Stručná historie novinářského povolání	7
2.1.2. Vývoj novinářského zaměstnání na konci 20. a v průběhu 21. století	8
2.1.3. Trendy v proměnách žurnalistiky.....	10
2.2. Pracovní život v české společnosti	11
2.3. Problematika skloubení pracovního a soukromého života	13
2.3.1. Práce a rodina	13
2.3.2. Práce a partnerské vztahy	16
2.3.3. Kariéra a domácí práce.....	19
2.4. Ženy a muži na pracovním trhu	20
2.4.1. Zaměstnanost dle pohlaví.....	21
2.4.2. Platová nerovnost	22
2.4.3. Práce na vedoucích pozicích	23
2.5. Ženy a muži v redakcích	25
2.6. Profesní a osobní život novinářů a novinářek.....	27
2.6.1. Profesní a osobní život v USA	28
2.6.2. Profesní a osobní život v Austrálii a na Novém Zélandu.....	30
2.6.3. Profesní a osobní život v Belgii	31
3. Metodologie	33
3.1. Cíl výzkumu.....	33
3.2. Kvalitativní polostrukturované rozhovory	33
3.3. Vlastní aplikace výzkumu.....	34
4. Výsledky analýzy.....	36
4.1. Jako jak náročnou vidí novináři svou práci?.....	36
4.2. Čas na rodinu?	39
4.2.1. Novináři, novinářky, rodičovství a rodičovská dovolená	40
4.2.2. Vliv rodiny na práci.....	41
4.2.3. Vliv práce na rodinu.....	42
4.3. Novinářská profese jako překážka k harmonickému vztahu?	43
4.4. Novináři a novinářky jako přátelé	44
4.5. Koníčky novinářů	44
4.6. Úklid, domácí práce a novinářská profese.....	45
4.7. Novináři a sociální sítě – práce nebo koníček?.....	46

4.8.	Vztah novinářů k jejich práci	48
4.8.1.	Jak se novinář stane novinářem?	48
4.8.2.	Kam se v práci posunout dále?	49
4.8.3.	Myšlenky na opuštění profese	50
4.8.4.	Nedostatečné finanční ohodnocení	51
4.8.5.	Novinařina jako společensky nevděčná práce	52
4.8.6.	Motivace: Závislost na informacích, pravdě a publicitě	52
4.9.	Genderové složení redakcí	54
4.10.	Strategie skloubení osobního a profesního života	55
4.10.1.	Smíření dělníci novinářiny	55
4.10.2.	Striktní plánovači	56
4.10.3.	„Umím říct ne“ novináři	56
4.10.4.	Dočasní novináři	56
4.11.	Rozdíly v přístupu mužů a žen	57
4.12.	Existují další rozdíly?	57
5.	Závěr	59
	Summary	61
	Použitá literatura	63
	Teze diplomové práce	67
	Seznam příloh	71
	Přílohy	72

1. Úvod

Ve své diplomové práci se zabývám otázkou vlivu novinářského povolání na osobní život novinářů a novinářek. Zaměřuji se jak na vliv zaměstnání na soukromí jedinců, tak i na rodinný život, volný čas a celkově mimoprofesionální oblast života tak, jak ji vnímají samotní lidé zaměstnaní v médiích. Cílem mé práce je nalézt odpověď na hlavní výzkumnou otázku: *Jak vnímají novinářky a novináři své zaměstnání ve vztahu k soukromému či rodinnému životu?* K dosažení odpovědi a dalšímu rozšíření tématu práce mi pomáhají i dílčí výzkumné otázky: *V jakých oblastech ovlivňuje profese soukromí novinářů a novinářek? Jaké jsou rozdíly ve vnímání vlivu profese na osobní život mezi muži a ženami? Liší se vnímání vlivu profese na soukromý život ve vztahu k různým profesím a jejich zaměření? Případně jaké jsou zde odlišnosti?*

Práce je rozdělena na tři hlavní části. V první z nich se zabývám teoretickými východisky výzkumu. Zaměřuji se obecně na charakteristiku novinářského zaměstnání a jeho vývoj napříč historií. Stejně tak se zabývám pozicemi žen a mužů na pracovním trhu a problematikou skloubení pracovního a rodinného života. Pomocí odborné literatury také shrnuji otázku významu genderu v redakčním prostředí se zaměřením na zastoupení mužů a žen v redakcích, na vedoucích pozicích a podobně.

Ve druhé části své práce se zabývám metodikou výzkumu, tedy sběrem dat, výběrem vzorku a následnou analýzou. Pro svůj kvalitativní výzkum jsem zvolila metodu polostrukturovaných rozhovorů s novináři a novinářkami různého věku, pracovních zkušeností i specializace. Získaná data následně analyzuji pomocí kódovacích postupů zakotvené teorie. Celkem jsem realizovala 9 rozhovorů s důrazem na různorodost profesí, jejich zaměření i různě dlouhou zkušenost s prací v médiích. Počet rozhovorů se odchýlil od původního plánovaného počtu 10 rozhovorů uvedeného v tezích diplomové práce, z hlediska zastoupení pohlaví tak nejsou rozhovory vyvážené. Počet rozhovorů byl ovlivněn teoretickou saturací, kdy již devátý rozhovor nepřinesl žádné nové poznatky.

Třetí část mé práce je částí analytickou, ve které je mým cílem vytvoření určité kategorizace či typologie názorů, které mnou dotazovaní lidé zastávají v otázce vlivu novinářské profese na osobní život v různých oblastech soukromí. V odpovědích respondentů a respondentek se pokouším nalézt podobnosti a souvislosti, na jejichž základě tvořím typologii vnímaných vlivů. Kromě vytvoření této typologie se také snažím nalézt a popsat případné rozdíly mezi vnímáním zaměstnání a jeho vlivu mezi muži a ženami, stejně jako mezi novináři s různými zkušenostmi, zaměřením nebo dosahem média. Důležité

je ovšem zmínit, že se ve své práci nesnažím generalizovat a pokládat svá zjištění za aplikovatelná na všechny novináře a novinářky. Zjištěné jevy platí pouze pro mou zkoumaný vzorek dotazovaných a slouží pouze jako vhled do situace, výsledky tak mohou a měly by být dále empiricky ověřovány.

Co se týče tématu mého výzkumu, otázkou vlivu profese na osobní život se v českém prostředí zabývá pouze minimum autorů, často pak jen okrajově. Více výzkumů, článků a publikací ale vzniká na témata jako postavení mužů a žen v zaměstnání, gender a profese nebo diskriminace žen. Tématem podobným mému výzkumu se ve své práci zabývá například Martina Řihánková, která napsala na Masarykově univerzitě diplomovou práci *Povolání novinářka: analýza atributů profesního étosu*¹, ve výzkumu se zaměřuje ale pouze na novinářky – ženy. Lenka Vochocová se ve své disertační práci² zase zabývá otázkou, jakou roli gender hraje v profesním diskurzu novinářů a novinářek v kontextu dalších vlivů, jako je například věk novinářů a dosah média. Přímo vlivem profese na osobní život se ale blíže nezabývá, soustředí se spíše na profesi jako takovou. Významem genderu v postoji k práci se zabývá například Marta Vohlídalová ve stati *Mají muži a ženy v ČR odlišné postoje k práci?*³. Autorka zde analyzuje postoje k práci jako ke zdroji obživy nebo způsobu seberealizace, stejně jako aspekty práce. Mimo jiné se zabývá i tím, čeho si lidé na práci nejvíce cení, vlivem na osobní život se ale hlouběji nezaobírá. Marta Vohlídalová je pak mimo jiné také autorkou příspěvku *Práce a soukromý život v současné české společnosti*, kde se již vlivem zaměstnání na soukromí člověka zabývá, a ze které v teoretické části své diplomové práce také čerpám.⁴

---

¹ ŘIHÁNKOVÁ, Martina. *Povolání novinářka: analýza atributů profesního étosu*. Brno, 2017. 156 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jaromír Volek, PhD.

² VOCHOCOVÁ, Lenka. *Struktury a hierarchie v profesním diskurzu novinářů a novinářek v ČR se zaměřením na faktor genderu*. Praha, 2013. 157 s. Disertační práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce Prof. PhDr. Jan Jiráček, PhD.

³ VOHLÍDALOVÁ, Marta. *Mají muži a ženy v ČR odlišné postoje k práci?. Gender, rovné příležitosti*, výzkum [online]. 2006, 7(1), s. 26-31 [cit. 2020-01-09]. Dostupné z: <https://www-cccoul-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=97587>.

⁴ VOHLÍDALOVÁ, Marta. *Práce a soukromý život v současné české společnosti. Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 63-80. ISBN 978-80-7330-119-4.

2. Teoretická část

V této části práce se zaměřím na teoretická východiska svého výzkumu, soustředím se na vymezení pojmů, charakteristiku novinářského povolání jako takovou, vývoj novinářské profese se zaměřením zejména na posledních dvacet let. Zabývám se také situací mužů a žen na pracovním trhu, jak v minulosti, tak i v současnosti. Nastíním také výsledky dosavadních výzkumů v oblasti skloubení pracovního života s životem rodinným a soukromým. V neposlední řadě se zaměřím konkrétně na novinářskou oblast a pozice mužů a žen v redakcích s důrazem na vedoucí pozice.

Výzkumy, ze kterých v těchto kapitolách čerpám, byly realizovány v druhé polovině devadesátých let minulého století, případně na začátku století dvacátého prvního, i přes rychlé proměny nejen české společnosti v průběhu uplynulých třiceti let považuji data z výzkumů za relevantní a důležitá, jelikož díky nim mohu sledovat vývoj vnímání pracovního trhu a případně jej v závěru práce srovnat s mnou nalezenými výsledky.

Teoretická část mé práce tvoří nutný základ k snadnějšímu a lepšímu pochopení mého výzkumu v části analytické.

2.1. Novinářské zaměstnání

Charakterizovat novinářskou profesi lze hned několika způsoby, různí autoři používají různé definice a přirovnání. Označení povolání jako novinář není v řadě zemí nijak chráněno. Kdokoli se tak může prohlásit za novináře, což vychází z práva svobodně se vyjadřovat a šířit své názory zakotveného ve většině ústav demokratických zemí.⁵ Žurnalistika jako specifická činnost může být provozována jednak jako svobodné povolání, ale také v zaměstnaneckém poměru u konkrétní mediální organizace. Soubor nutných znalostí a dovedností, které by měl žurnalista mít, není jasně definován.⁶

Dle Jiráka a Köpplové je novinář jedinec vybavený profesionálními dovednostmi k tomu, aby dokázal z neustávajícího toku informací vybírat zprávy, rozpoznat, co je a co není důležité, důležité zprávy dát do kontextu, ze kterého lze posoudit, jaký má informace dosah a jaké jsou její důsledky pro život lidí ve společnosti. Stejně tak by měli novináři

---

⁵ JIRÁK, Jan a Barbara Köpplová. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 33. ISBN 978-80-7367-287-4

⁶ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 322. ISBN 80-7178-926-7

vykládat informace a jejich kontext pochopitelně, jasně a zřetelně a měli by odolat vnějším tlakům. Všechny výše zmíněné vlastnosti by pak měl novinář považovat za mravní základ.⁷

Denis McQuail hovoří o rolích žurnalistického povolání, které sdružují popis zaměstnání, výčet hlavních úkolů a myšlenky o smyslu, povinnosti i odpovědnosti a jejich relativní hodnotě. Role přitom ovlivňuje i prostor, který je novináři dán. „*Například reportér nemusí být víc než kurýr nebo pošťák, ale naprosto stejně tak může být aktivním vyšetřovatelem, tvůrcem dokumentárního filmu nebo zvědavým tazatelem.*“⁸

Mezi hlavní možnosti novinářské role řadí McQuail sledování událostí ve světě ve jménu potřeb a zájmů publika a přinášení relevantních a aktuálních informací, které může veřejnost využít při vypořádávání se s nebezpečím, příležitostmi a změnami. Dalšími rolemi jsou jednání jako „hlídací pes“ sloužící veřejnosti ve vztahu k ekonomické a politické moci, ulehčování práce klíčovými institucím pomocí publicity, informování a podobně; podpora soudržnosti a zájmů národa nebo konkrétního místa působení daného média, stranická role spočívající v podpoře vybrané kauzy, hnutí nebo řízení kampaní a spolupráce se zavedenými úřady na potírání zločinu a ohrožení bezpečnosti. „*Tyto cíle nebo záměry obvykle nemají přednost před okamžitými praktickými úkoly zpravodajské produkce šíření zpráv, ale ovlivňují rozhodnutí tam, kde je třeba se rozhodovat (což znamená do určité míry vlastně pořád).*“⁹

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR spravuje databázi povolání pod názvem Národní soustava povolání, kde je povolání redaktor-novinář charakterizováno jako pracovník s vyšší kvalifikací připravující zprávy, články a reportáže pro tisk, rozhlas i televizi, který zajišťuje i zpravodajské, komentátorské nebo reportérské činnosti. Do pracovních činností novinářů řadí samostatnou publicistickou činnost, stejně jako přípravu podkladů pro publikaci, zajištění jednodušších výtvarných, fotoreportérských a technických prací nebo organizování a koordinaci vysílání sdělovacích prostředků a vydávání tisku. Jako zátěže a rizika výkonu povolání databáze uvádí druhý stupeň zátěže, tedy únosnou míru zdravotního rizika, u zrakové zátěže, zátěže trupu a páteře s převahou statické práce, duševní zátěže a pracovní doby a směnnosti.¹⁰

---

⁷ JIRÁK, Jan a Barbara Köpplová. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 33. ISBN 978-80-7367-287-4

⁸ MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2016, s. 101-102. ISBN 978-80-2463-093-9

⁹ Tamtéž, s. 102.

¹⁰ Redaktor novinář. *Národní soustava povolání* [online]. [cit. 2020-01-12]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/redaktor-novinar>

2.1.1. Stručná historie novinářského povolání

Počátky žurnalistiky jsou úzce spojeny s vynálezem knihtisku. Kolem roku 1450 vynalezl Johannes Gutenberg z Mohuče knihtisk fungující na principu upraveného vinařského lisu, který tiskl pomocí odlévaných pohyblivých liter. Díky vynálezu knihtisku byla možná masová reprodukovatelnost identických knih¹¹, později i kalendářů, almanachů, letáků a letákových novin.¹²

Dieter Paul Baumert rozlišuje čtyři etapy žurnalistiky z hlediska historického vývoje. Do roku 1500 hovoří o období prežurnalistickém, od poloviny 16. století do druhé poloviny 18. století pak o období dopisovatelské žurnalistiky, od poloviny 18. do poloviny 19. století o období spisovatelské žurnalistiky a od poloviny 19. století pak o žurnalistice redakční. Pátou etapu redakčně-technické žurnalistiky pak přidávají Heinz Pürer a Johannes Raabe, kdy jde o období od poloviny sedmdesátých let 20. století, které se vyznačuje především elektronickým zpracováním textů.¹³ Dnes lze hovořit také o období internetové on-line žurnalistiky.¹⁴

Na tvorbě prvních předchůdců periodického tisku se významnou mírou podíleli korespondenti a také tiskaři, kteří byli vydavateli, výrobci i novináři v jedné osobě. Na začátku 17. století se objevují první předchůdci novinářů jako takových – většinou málo majetní vzdělaní lidé s nízkým společenským postavením. Se zavedením honorářů se v první polovině 18. století začali na tisku podílet také spisovatelé, například Jonathan Swift nebo Daniel Defoe. Většina novinářů 18. století ale byla málo placená a společensky nepřilíš respektovaná.¹⁵

Během 19. století došlo k rozvoji redakční a agenturní žurnalistiky. Vydávání novin se měnilo v průmysl, s čímž souvisí zaměstnání výrazně vyššího počtu lidí a prohloubení dělby práce. Povolání novinářů se profesionalizovalo a specializovalo, rostlo ekonomické i společenské postavení. Novináři neměli přímo odborné novinářské vzdělání, často ale studovali vysokou školu, převážně pak humanitní obory. Pokud jde o první novinářky ženského pohlaví, před rokem 1914 bylo v evropských redakcích jen prvních pár průkopnic,

---

¹¹ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015, s. 28-29. ISBN 978-80-247-4178-9

¹² Tamtéž, s. 37-38.

¹³ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 323. ISBN 80-7178-926-7

¹⁴ JIRÁK, Jan a Barbara Köpplová. *Masová média*. 2. vyd. Praha: Portál, 2015, s. 34. ISBN 978-80-7367-466-3

¹⁵ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015, s. 48-50. ISBN 978-80-247-4178-9

což je rozdíl oproti americké žurnalistice, kde lze významné ženy nalézt už v polovině 19. století. V tomto období dochází také k rozdělení funkcí v redakcích, vznikají nové pozice – šéfredaktoři, editoři, fejetonisté, úvodníkáři, komentátoři, polemisté, reportéři, váleční reportéři, investigativní novináři, fotoreportéři, do novin přispívají také grafici, karikaturisté, kreslíři a jiní výtvarníci.¹⁶

Ve dvacátém století se objevují kromě tisku i jiná média – rozhlas, televize a internet. První rozhlasová stanice KDKA vznikla roku 1920 v Americe, roku 1922 pak v Evropě British Broadcasting Company (BBC). V průběhu dvacátých a třicátých let se objevily experimenty s realizací televizních přenosů, které ale přerušila druhá světová válka. Po konci války došlo k rychlému nástupu televizního vysílání pro veřejnost v USA a od přelomu čtyřicátých a padesátých let také v některých zemích Evropy.¹⁷ V tehdejší Československu začalo pravidelné rozhlasové vysílání v roce 1923¹⁸, pravidelné televizní vysílání pak v roce 1953¹⁹.

2.1.2. Vývoj novinářského zaměstnání na konci 20. a v průběhu 21. století

Přelom druhého a třetího tisíciletí ve společnosti a ve světě médií charakterizují především pojmy jako globalizace, demokratizace, digitalizace komunikace, počítače a internet. Obyvatelstvo se více propojilo díky mobilním telefonům, později pak chytrým telefonům. Revoluci znamenaly také digitální fotoaparáty, které umožnily snadno transportovat obraz do počítače. Nové technologie otevřely lidem nové možnosti, upozornily ale také na nové nebezpečí, a to že téměř kdokoli může být kdykoli odposloucháván či natáčen. Co se týče tištěných médií, jejich vývoj ovlivnil právě internet. Internetová média začala doplňovat tisk, rozhlas a televizi, někdy je i přímo nahradila. Náklady tištěných médií se začaly snižovat, postupně také docházelo ke zmenšování formátů novin. Proměnou prošel také obsah českých novin, častými tématy se stala lidská svoboda a její meze, drogy nebo

---

¹⁶ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015, s. 113-118. ISBN 978-80-247-4178-9

¹⁷ Tamtéž, s. 163-165

¹⁸ Historie Radia Praha. *Radio Prague International* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z:

<https://www.radio.cz/cz/static/historie-radia-praha/pocatky-rozhlasoveho-vysilani-v-ceskoslovensku>

¹⁹ Technický vývoj televize v datech a souvislostech. *Česká televize* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/technicky-vyvoj-televize-v-datech-a-souvislostech/>

také sexuální témata, ekologie, diskriminace či postavení žen ve společnosti.²⁰ Digitalizace se projevila například zánikem některých profesí spojených se žurnalistikou, jako byla například profese sazeče, vznikla ale povolání nová, například počítačovní grafici. Česká média se čím dál více přibližovala západním médiím, což se projevilo i výraznější barvou tisku, „zezábavňováním“ rozhlasu i televize a dosud nekončícím rozvojem internetu.²¹

Období přelomu tisíciletí a především pak 21. století je typické rozmachem nových médií, označovaných také jako média interaktivní, síťová nebo digitální²² v užším slova smyslu, kdy se jedná o média s počítačově mediovanou komunikací. Od začátku 90. let se pak hovoří o digitální revoluci, kterou způsobil zejména nástup internetu.²³ Tato síťová média podporují současně interpersonální komunikaci, například prostřednictvím e-mailu, a masovou komunikaci prostřednictvím zpravodajských portálů, blogů a podobně.²⁴

Internetová žurnalistika nabídla společnosti velkou rozmanitost forem a přístupnost pro různé zdroje, stejně jako nezávislost na většině kontrol, včetně usměrňování ze stran samotné žurnalistické profese. Díky internetu je online žurnalistika relativně všudypřítomná, stejně jako může být interaktivní ve vztahu k publiku, schopnost rychlé a snadno dostupné zpětné vazby je také výrazným rysem.²⁵

Kromě novinářů tradičních médií se také objevují online novináři, kteří musí často ovládat soubor specializovaných dovedností, musí být tzv. multi-skilled. Někteří takoví novináři musí splňovat nároky na tradiční žurnalisty, jako je schopnost najít zdroje nebo kvalitně napsat, nahrát, případně natočit obsah, ale také získat a zpracovat multimediální obsah pro online platformu, například textový, audiovizuální nebo fotografický výstup. Tito online novináři by pak měli také umět obsah do online média umístit.²⁷

---

²⁰ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015, s. 233-244. ISBN 978-80-247-4178-9

²¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vydání. Praha: Portál, 2010, s. 262. ISBN 978-80-7367-698-8.

²² MACEK, Jakub. *Poznámky ke studiím nových médií*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 20. ISBN 978-80-210-6477-5.

²³ MACEK, Jakub. *Nová média*. *Revue pro média* [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/nova_media.htm

²⁴ JIRÁK, Jan a Barbara Köpplová. *Masová média*. 2. vyd. Praha: Portál, 2015, s. 33. ISBN 978-80-7367-466-3

²⁵ MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2016, s. 32. ISBN 978-80-2463-093-9

²⁷ WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. *Proměna tradiční žurnalistiky a online žurnalistiky*. In: ČUŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Nové trendy v médiích I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 17-18. ISBN 978-80-210-5825-5

2.1.3. Trendy v proměnách žurnalistiky

Příchod nové technologie nezatlačil starší média do pozadí, pouze je donutil přizpůsobit se novým tržním podmínkám. Změnila se tak jak samotná produkce mediálních obsahů na úrovni organizací, tak i samotný obsah, novinářská práce jako taková a čtenářské zvyklosti příjemců média. V následující kapitole se soustředím na trendy, které ovlivnily proměnu žurnalistiky, a to zrychlování, propojování a proměnu zvyklostí příjemců média.²⁸

Tlak na čas, a tedy zrychlování napříč celou společností, má vliv na proměnu pracovního dne novinářů. Tradiční uzávěrky, které probíhaly například jednou denně ve večerních hodinách, se transformovaly do okamžitých uzávěrek. Novináři tedy v některých případech zpracovávají konkrétní téma okamžitě pro online médium, pro médium tradiční, například tisk, pak dodržují také klasickou uzávěrku. Jelikož je kladen důraz na rychlost získávání zpráv, dochází také v některých redakcích ke slučování funkcí novinářů. Náplň práce novináře tak kromě samotného napsání zprávy může tvořit i více specializovaná funkce, jako například fotografování, natáčení videí nebo přímo stříh reportáží.²⁹

Se zrychlováním činností souvisí potenciální pokles kvality mediálních obsahů. Novináři v online médiích s okamžitou uzávěrkou mohou méně ověřovat informace, čerpat z neseřídných zdrojů nebo například zpracovat témata stereotypně a neoriginálně. Jelikož novináři musí zvládnout více funkcí, může také docházet ke snižování kvality práce související s nutností osvojit si velké množství činností a dovedností.³⁰

Trend propojování spočívá v propojování obsahu tradičních a online médií. Může docházet například ke konvergenci, kdy je stejný obsah šířen různými kanály. Dochází tak k překlápění obsahu a stejný obsah použijí různé typy médií i přesto, že by měly mít odlišné specifické požadavky na formu i strukturu sdělení. Opakem konvergence je striktní a záměrné rozdělení obsahu určeného pro různé typy médií. V tradičních médiích je tak možné například více rozebrat téma do hloubky, soustředit se na publicistické žánry a podobně. V online médiích je zase možné využít multimediální zpracování nebo

---

²⁸ WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Proměna tradiční žurnalistiky a online žurnalistiky. In: ČUŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Nové trendy v médiích I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 10-13. ISBN 978-80-210-5825-5

²⁹ Tamtéž, s. 11.

³⁰ Tamtéž.

informovat rychle o aktuálním zpravodajství. Sdělení se napříč médii často propagují a doplňují, cílem je nalákat čtenáře na oba typy médií.³¹

Trend propojení médií s sebou nese také rostoucí spotřebu materiálů a témat pro články. Novináři tak často musejí plnit obsahem více prostoru, čímž se zvětšuje jejich objem práce. Tato skutečnost se může také projevit na potenciálním poklesu kvality mediálních obsahů.³²

Třetím trendem lze nazvat zapojování příjemců mediálních obsahů a proměnu uživatelských zvyklostí příjemců. U online médií totiž agendu částečně nastoluje uživatel, respektive sami čtenáři, posluchači nebo diváci si mohou vybrat, jaké informace budou sledovat.³³ Kvůli interaktivitě online prostředí a novým technologiím se také dle Briana Carrola stírají rozdíly mezi producenty a konzumenty obsahů³⁴. Například díky fotoaparátům v mobilních telefonech může kdokoli vysílat i 24 hodin denně 7 dní v týdnu a stát se tak tvůrcem mediálního obsahu. Na druhou stranu ale Carroll také popisuje rozdíly mezi klasickou a občanskou žurnalistikou, které dle něj spočívají v tom, že profesionální novináři mají jednat nezávisle dle etického kodexu, stejně jako musí odpovídat za to, co píše a publikují, mají čtenářům poskytovat informace svobodně. Občanská žurnalistika pak podává informace „z první ruky“. Carroll vidí občanskou žurnalistiku jako problém i řešení úpadku tradičních médií zároveň. Obsah vytvořený občany totiž vyvolává otázky zodpovědnosti za publikované informace a nedodržení standardů kvality, stejně jako ale napomáhá větší účasti a také zájmu lidí o zprávy.³⁵

2.2. Pracovní život v české společnosti

Trh práce v České republice prochází stále rozsáhlou transformací. Od roku 1989 se začaly objevovat nové formy zaměstnanosti, nezaměstnanost nebo rozdílné způsoby organizace pracovní doby. Důraz začal být kladen zejména na maximální výkonnost, angažovanost, produktivitu a flexibilizaci pracovníků.³⁷

---

³¹ WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Proměna tradiční žurnalistiky a online žurnalistiky. In: ČUŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Nové trendy v médiích I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 12. ISBN 978-80-210-5825-5

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž, s. 13-14

³⁴ CARROL, Brian. *Writing for Digital Media*. 1. vyd. New York: Routledge, 2010, s. 7. ISBN 0-203-89431-6.

³⁵ Tamtéž, s. 170-174.

³⁷ VÍZNEROVÁ, Hana a Marta VOHLÍDLOVÁ. Pracovní život v současné české společnosti. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*.

První výraznou charakteristikou, která utváří pracovní život společnosti, je časová náročnost práce, nejen jako reálný počet odpracovaných hodin, ale i jako subjektivní pocit vyčerpání, způsobený prací. Dle výzkumu Deset let společenské transformace v České a Slovenské republice realizovaného v roce 1999, který se mimo jiné časovou náročností práce zabývá, věnovali na přelomu tisíciletí muži svému zaměstnání průměrně 46,8 hodin týdně, ženy pak 42,7 hodin týdně.³⁸ Porovnávat tyto hodnoty můžeme s výzkumem Hany Víznerové a Marty Vohlídalové mapujícím data z roku 2005, ze kterého vyplynulo, že délka pracovního týdne v České republice byla 42,2 hodin, pro Evropskou unii obecně ale platilo, že průměrná týdenní pracovní doba je o 4 hodiny kratší a činí tedy 38,5 hodin týdně.³⁹

Data Českého statistického úřadu z roku 2015 pak naznačují zkrácení pracovního týdne při porovnání s výzkumem z roku 2005. V roce 2015 činila dle Českého statistického úřadu obvyklá pracovní doba lidí v hlavním zaměstnání 40, 4 hodiny týdně, což je o 3,2 hodiny více než byl v té době průměr EU. Z dat také vyplynulo, že muži obvykle odpracují více hodin než ženy. Lidé s vysokoškolským vzděláním pak průměrně odpracují o 1,8 hodin více než lidé se základním vzděláním a o 0,4 hodiny méně než lidé se střední školou bez maturity. Počet hodin strávených prací se pak více než od vzdělání lidí odvíjí od postavení v zaměstnání. Podnikatelé, kteří zaměstnávají ostatní osoby, průměrně odpracují týdně 47,7 hodin, zaměstnanci pak 39,5, hodiny.⁴⁰

Pokud jde o částečné úvazky, Česká republika patří dlouhodobě k zemím, kde nejsou příliš rozšířené. V roce 2004 pracovalo na zkrácený úvazek pouze 2,2 % ze všech pracujících mužů a 8 % pracujících žen, oproti tomu v celkové zaměstnanosti zemí Evropské unie činil podíl částečných úvazků celkem 17,5 %.⁴¹ Novější data ukazují mírné zvýšení podílů zkrácených úvazků zejména na úrovni celé Evropské unie. Dle dat z roku 2015 pracovalo

---

První vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 34. ISBN 978-80-7330-119-4

³⁸ KRÍŽKOVÁ, Alena a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ. *Sociální kontext života žen pracujících v řídicích pozicích: analýza odlišností životních postojů a názorů mužů a žen v české společnosti v závislosti na jejich pracovním postavení*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002, s. 12. ISBN 80-7330-035-4.

³⁹ VÍZNEROVÁ, Hana a Marta VOHLÍDLOVÁ. Pracovní život v současné české společnosti. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. První vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 35. ISBN 978-80-7330-119-4

⁴⁰ MEJSTŘÍK, Bohuslav a Marta PETRÁŇOVÁ. Počet odpracovaných hodin v ČR je jeden z nejvyšších v celé EU. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cesi-travi-v-praci-prumerne-404-hodiny-tydne>

⁴¹ VÍZNEROVÁ, Hana a Marta VOHLÍDLOVÁ. Pracovní život v současné české společnosti. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. První vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 35. ISBN 978-80-7330-119-4

na částečný úvazek v České republice jen 5,5 % všech pracujících, v celé Evropské unii přitom šlo o pětinu všech osob v zaměstnání.⁴²

Z výzkumu Víznerové a Vohlídalové vyplynulo, že přes 55 % české populace považuje svou práci za vyčerpávající. Muži přitom označili svou práci za velmi vyčerpávající či spíše vyčerpávající v 58 % případů, ženy v 52 %. U mužů patří mezi nejvíce vyčerpávající profese manuální práce, stejně jako zaměstnání na vedoucích či řídicích pozicích. Ženy jako nejvíce vyčerpávající hodnotily práce obsluhy strojů a zařízení, manažerské pozice a profese vědecké nebo duševní pracovnice. Co se týče stresu z práce, nejvíce jej pociťují jedinci zaměstnaní v nemanuálních profesích, zejména pak vedoucí a řídicí pracovníci. S největším pracovním stresem se setkávají vysokoškolsky vzdělaní lidé, lidé se základním vzděláním nebo lidé bez maturity problémy se stresem v práci téměř nemívají. Pokud jde o práci nad rámec pracovní doby, čili práci v osobním volnu, například ve večerních hodinách nebo o víkendech, ta je více zastoupená u mužů než u žen. Muži se svému zaměstnání věnují ve volném čase v 27 % případů, ženy pak v 23 % případů. Opět přitom jde převážně o osoby s nemanuální profesí, v tomto případě spíše odborné, vedoucí, řídicí pracovníky, pedagogické pracovníky a podobně. U osob s vyšším vzděláním pak podíl těch, kteří se práci věnují ve volném čase, stoupá. Až 64 % mužů a 60 % žen s vysokoškolským nebo vyšším odborným vzděláním si bere práci domů na večer či víkend. Lidé, kteří se zaměstnání věnují ve volném čase, tak průměrně konají 2,7krát týdně.⁴³

2.3. Problematika skloubení pracovního a soukromého života

2.3.1. Práce a rodina

Vztah mezi profesním a soukromým rodinným životem jedince může být často problematický. Velká část manželství a partnerství je v dnešní době závislá na dvou příjmech, oba partneři pak mají nárok na budování vlastní kariéry. V případě, že oba partneři pracují na plný úvazek a mají i jiné povinnosti, například se starají o potomka nebo

---

⁴² MEJSTŘÍK, Bohuslav a Marta PETRÁŇOVÁ. Počet odpracovaných hodin v ČR je jeden z nejvyšších v celé EU. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cesi-travi-v-praci-prumerne-404-hodiny-tydne>

⁴³ VÍZNEROVÁ, Hana a Marta VOHLÍDLOVÁ. Pracovní život v současné české společnosti. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. První vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 38-39. ISBN 978-80-7330-119-4

nemohoucího příbuzného, může být skloubení pracovního života s dalšími činnostmi, zájmy nebo koníčky, stejně jako s partnerstvím samotným, náročné.⁴⁴

Rodina tvoří v životech lidí důležitou součást života, což potvrdil i výzkum Sociologického ústavu AV ČR. Z dat vyplývá, že v polovině devadesátých let považovali muži i ženy rodinu za velmi důležitou, přesto ji takto označily ženy častěji, v 94 % případů, oproti mužům, kteří rodinu za velmi důležitou označili v 84 % případů. Rozdíl mezi postoji žen a mužů v souvislosti s porovnáním důležitosti rodiny a práce je výrazný – ženy přisuzují větší důležitost rodině téměř ve dvou třetinách případů, muži pak v necelé polovině. Při srovnání důležitosti rodiny a důležitosti práce v životě odpovědělo 63 % žen, že dává přednost rodině, stejný názor ovšem zastávalo pouze 41 % mužů. Přednost práci pak dávalo 21 % mužů, ale jen 8 % žen.⁴⁵

V současnosti se stále česká populace potýká s časovou náročností práce spojenou s celodenním pobytem mimo domov, zvyšující se mírou stresu nebo fyzické náročnosti některých profesí, stoupající mírou nejistoty práce, stejně jako negativní flexibilitou práce, kvůli které jsou zaměstnanci často nuceni rychle reagovat na požadavky zaměstnavatele.⁴⁶ Jako významný faktor ovlivňující vztah jedince k práci se ukázal rodinný stav. Pro svobodné respondenty je práce buďto prostředkem vydělání peněz nebo hlavním zdrojem seberealizace. Pro osoby žijící v manželství představuje práce méně často primárně způsob vydělání peněz, roli v tom může hrát přítomnost příjmu i druhé osoby v partnerském či manželském páru. Respondenti žijící v manželství častěji oproti respondentům svobodným nevnímají práci jako svůj hlavní zdroj seberealizace. Alternativním zdrojem seberealizace zde pravděpodobně je rodina. Rozvedení jedinci pak ještě častěji než ostatní tvrdí, že práce je pro ně především způsob, jak vydělat peníze.⁴⁷

Z výzkumu Radky Dudové vyplynulo, že rozvedení muži tráví v práci nejvíce času, ženatí muži pracují nejobvykleji s průměrnou intenzitou a svobodní muži nepracují více intenzivně než ostatní, naopak častěji než muži rozvedení či ženatí pracují s podprůměrnou

---

⁴⁴ VOHLÍDALOVÁ, Marta. Práce a soukromý život v současné české společnosti. Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 63. ISBN 978-80-7330-119-4.

⁴⁵ KRÍŽKOVÁ, Alena a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ. *Sociální kontext života žen pracujících v řídicích pozicích: analýza odlišností životních postojů a názorů mužů a žen v české společnosti v závislosti na jejich pracovním postavení*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002, s. 21. ISBN 80-7330-035-4.

⁴⁶ DUDOVÁ, Radka. Rodina a rodiny – formy soukromého života v České republice. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 51. ISBN 978-80-7330-119-4

⁴⁷ Tamtéž, s. 53.

intenzitou nebo nepracují vůbec. U žen se nepotvrdilo, že by rodinný stav souvisel s časovou intenzitou práce. Nelze tedy tvrdit, že by vdané ženy pracovaly méně intenzivně než ženy ostatní, což je vzhledem k vysoké pracovní aktivitě vdaných žen a nízké míře zastoupení částečných pracovních úvazků v České republice pochopitelné. Rodinný stav respondentů ovšem ovlivňuje ochotu pracovat o víkendu, věnovat se zaměstnání o víkendu jsou méně často ochotní ženatí muži a zřídka vdané ženy. Naopak nejvíce ochotní pracovat o víkendu jsou rozvedení muži bez stálé partnerky a svobodné ženy. Nižší ochota práce o víkendu u rozvedených žen pravděpodobně souvisí se skutečností, že tyto ženy často pečují o děti z předchozího manželství.⁴⁸

Marta Vohlídalová se ve svém výzkumu uveřejněném roku 2007 soustředila na subjektivní vnímání vlivu práce na soukromí a rodinný život jedinců. Dotazníkovým šetřením zjistila, že většina respondentů, tedy více než 65 %, uvedla, že pracovní a rodinné povinnosti zvládá bez problémů. Téměř 16 % dotazovaných dle výsledků zvládá práci a rodinu napůl, 13 % zvládá práci na úkor rodiny. Jen 3,2 % dotazovaných uvedlo, že zvládá dobře rodinu na úkor pracovních povinností, 2,4 % pak tvrdily, že nezvládají ani jednu oblast. Dle výzkumu tedy 34,4 % všech dotazovaných cítí napětí mezi svým pracovním a soukromým rodinným životem. Pokud člověk zvládá více jednu oblast na úkor té druhé, je to dle výzkumu častěji lépe zvládnutá práce na úkor rodiny.⁴⁹

Celkem 63,4 % respondentů také uvedlo, že práce nemá žádný vliv na vztahy v rodině a že se jedinci vždy snaží pracovní a rodinný život oddělovat. Přes 25 % respondentů pak uvedlo, že práci lze velmi dobře přizpůsobit rodinnému životu. Jen 11 % uvedlo, že jim práce komplikuje rodinný život. Mezi nejčastější důvody negativního ovlivňování rodinného života prací pak dle odpovědí dotazovaných patří nedostatek času na rodinu obecně, nedostatek času způsobený prací o víkendech, na směny, v noci a podobně, únava z náročné práce nebo nedostatek času na výchovu dětí způsobený časovou náročností práce. Potvrdil se také předpoklad autorky v tom, že čím více časově a stresově náročné povolání respondent vykonával, tím spíše bylo jeho hodnocení vlivu práce na rodinný život negativní. Co se týče pohlaví, k tvrzení, že práce ovlivňuje negativně rodinný život, se dle výzkumu

---

⁴⁸ DUDOVÁ, Radka. Rodina a rodiny – formy soukromého života v České republice. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 53. ISBN 978-80-7330-119-4

⁴⁹ VOHLÍDALOVÁ, Marta. Práce a soukromý život v současné české společnosti. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 64. ISBN 978-80-7330-119-4.

přiklánějí více muži, ženy oproti tomu zastávaly názor, že práci lze přizpůsobit rodině a že práce rodinný život ovlivňuje pozitivně.⁵⁰

Z dat také vyplynulo, že s rostoucím vzděláním žen roste i názor, že práce je přizpůsobivá rodině a má na ni kladný vliv. Tato skutečnost souvisí s tím, že lidé, ženy i muži, s vyšším vzděláním považují práci za prostředek seberealizace, zatímco lidé s nižším vzděláním považují práci častěji jen za způsob, jak vydělat peníze, a tedy i nutnost, a ne svou vlastní volbu.⁵¹ Data z konce devadesátých let minulého století ukazují, že v problematice zvládání práce a rodiny u vysokoškolsky vzdělané populace 59 % dotazovaných tvrdilo, že zvládají obojí. Při zaměření na populaci všeobecně, ne pouze na vysokoškolsky vzdělané, bylo zjištěno, že rodinu i práci zvládají na stejné úrovni dvě třetiny populace. Šízení rodiny na úkor práce pak přiznává pětina ze všech mužů i žen, ve skupině vysokoškolsky vzdělaných respondentů je to pak třetina mužů, ale pouze 14 % žen.⁵²

Jedním z prostředků, jak zmírňovat případný vzájemný konflikt mezi pracovním a rodinným životem, jsou nejrůznější prorodinná opatření a sociální politika jak zaměstnavatelů, tak i státu. Muži i ženy mohou využívat flexibilní pracovní dobu pro získání více času s rodinou. Oproti ženám ale muži například zřídka využívají možnosti rodičovské dovolené. Často ale využívají možnosti pracovního volna v době narození potomka. Muži se tak ve sladování rodinného a pracovního života angažují, dělají to ale takovým způsobem, aby nedošlo ke snížení jejich výdělku, ohrožení identity živitele nebo možnému zpochybnění jejich maskulinity.⁵³

2.3.2. Práce a partnerské vztahy

Kvůli stále rostoucímu důrazu na individualitu, seberealizaci a vlastní rozvoj se staví profesní sféra společenského systému do rozporu se zaběhlým společenským systémem,

---

⁵⁰ VOHLÍDALOVÁ, Marta. Práce a soukromý život v současné české společnosti. Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 67-68. ISBN 978-80-7330-119-4.

⁵¹ Tamtéž, s. 68.

⁵² KRÍŽKOVÁ, Alena a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ. *Sociální kontext života žen pracujících v řídicích pozicích: analýza odlišností životních postojů a názorů mužů a žen v české společnosti v závislosti na jejich pracovním postavení*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002, s. 21-26. ISBN 80-7330-035-4.

⁵³ DUDOVÁ, Radka a Marta VOHLÍDALOVÁ. Nové tváře rodiny a nové podmínky pracovního trhu – teoretické souvislosti. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 27. ISBN 978-80-7330-119-4

který předpokládal, že jeden z partnerů, většinou žena, je finančně závislý na příjmech partnera druhého a pečuje o domácnost. Sladování dvou kariér s péčí o domácnost, případně děti, a soukromým životem tak může vést ke vzniku konfliktních situací mezi partnery, následkem čehož může dojít k rozchodu či rozvodu. Z analýzy Marty Vohlídalové vyplynulo, že 31 % dotazovaných jedinců se domnívá, že právě práce byla důsledkem rozchodu s bývalým partnerem či partnerkou. Většina, 69 % dotazovaných, ale problémy spojené s profesním životem a rozchod či rozvod s partnerem nebo partnerkou nedává do souvislosti. Při srovnání výpovědí mužů a žen je patrné, že příčinou rozchodů, pokud souvisí s pracovním životem, bývá častěji kariéra muže než ženy. Ženy jsou dle výsledků výzkumu totiž více ochotny dělat kompromisy, díky kterým se dá potenciálně předejít konfliktním situacím v partnerském životě.⁵⁴

Nejčastěji uváděli kariéru jako příčinu rozchodu nebo rozvodu lidé s nadprůměrně časově i stresově náročnou prací. Celých 45,5 % lidí s takovou prací označilo právě profesní život za příčinu rozchodu, u lidí s průměrně nebo podprůměrně stresovou či časově náročnou prací označila kariéru za příčinu rozchodu přibližně čtvrtina dotazovaných. Poměrově je zvýšený podíl těch, kteří prožili rozchod nebo rozvod v důsledku partnerovy nebo vlastní práce vyšší u pozic vedoucích a řídicích pracovníků a pracovníc, uvedlo to 46,3 % mužů manažerů a 40 % žen manažerek. Jako nejrizikovější skupiny se zkušeností s rozchodem nebo rozvodem, který souvisel s profesním životem, se ukázaly ženy vysokoškolačky, lidé s časově a stresově náročnou prací, osoby na vedoucích a řídicích pozicích, a ženy ve vědeckých a odborných profesích, v menší míře pak také podnikatelé a podnikatelky.⁵⁵

Radka Dudová, Alena Křížková a Drahomíra Fischlová ve svém výzkumu z roku 2006 publikovaly výsledky šetření s 15 ženami na manažerských pozicích. Z 15 dotazovaných žen bylo 5 rozvedených a jedna žila pouze ve formálním manželství. Ze závěrů výzkumnice vyplynulo, že rozpad manželství manažerek způsobilo buďto, že muž byl ve vysokém socioekonomickém postavení a očekávat od ženy převzetí domácích povinností a naopak neočekával kariéru ženy, nebo byl partner níže postavený a nedokázal unést úspěch ženy, která vydělávala více peněz než on.⁵⁶

---

⁵⁴ VOHLÍDALOVÁ, Marta. Práce a soukromý život v současné české společnosti. Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 69-70. ISBN 978-80-7330-119-4.

⁵⁵ Tamtéž, s. 71.

⁵⁶ DUDOVÁ, Radka, Drahomíra FISCHLOVÁ a Alena KŘÍŽKOVÁ. *Gender v managementu: kvalitativní výzkum podmínek a nerovností v ČR*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2006, s.60. ISBN 80-87007-32-8

Další z výzkumů Marty Vohlídalové se zabývá tím, kdo a proč podává častěji žádost o rozvod. Z publikovaných závěrů vyplynulo, že žádost o rozvod častěji podávají ženy. Šance, že žádost podají, přitom roste společně s jejich vzděláním, přítomností dětí v rodině, ale také nižším věkem. Při porovnání důvodů rozvodu dle genderu bylo zjištěno, že ženy uvádějí jako důvod rozvodu vzájemné odcizení nebo nedostatek společně tráveného času a příliš času věnovaného práci méně často než muži. U mužů takto odpovědělo téměř 21 % dotazovaných, u žen necelých 14 %.⁵⁷

Ze švédského výzkumu Johanny Rickne a Olleho Folka, který se zabývá vztahem pracovního povýšení, rozvodovosti a nižšího zastoupení žen na vyšších pozicích, vyplynulo, že nabídnutí vyššího pracovního místa spíše destabilizuje manželství ženám než mužů. Šlo přitom o páry, které byly v manželství průměrně 20 let. U manželství, kde byly vztahy a povinnosti formovány jako genderově vyváženější, přitom míra rozvodů nevzrostla. Výzkumníci proto staví do souvislosti okolnosti formování partnerských vztahů a zastoupení žen ve vedoucích pozicích. Prioritizace kariéry manžela nadále zůstává ve světě převažující, zatímco prioritizace kariéry ženy a převzetí starostí o domácnost mužem jsou minoritní. Právě to dle autorů způsobuje vyšší míru stresu v rodinném životě žen, které se snaží uspět a získat náročnou pracovní pozici, a právě prioritizaci kariéry mužů v partnerství předkládají jako další hypotézu pro pochopení nižšího zastoupení žen ve vedoucích profesích, kterou je nutno ověřit dalším výzkumem.⁵⁸

V české společnosti byli v roce 2007 u téměř 90 % párů ekonomicky aktivní oba partneri. Větší polovina respondentů, 53 %, uvedla, že vlastní profesní život je nezávislý na profesním životě partnera či partnerky, přibližně čtvrtina dotazovaných ale uvedla, že se s partnerem či partnerkou omezují v profesním životě ve stejné míře, druhá čtvrtina pak uvedla, že jeden z partnerů omezuje svou kariéru ve prospěch druhého v páru. V 78,2 % to byly ženy, které uvedly, že svůj profesní život přizpůsobují partnerovi. Zbýlý podíl téměř 22 % pak tvoří muži se spíše nižším vzděláním, jejichž partnerky mají vyšší vzdělání.⁵⁹

---

⁵⁷ VOHLÍDALOVÁ, Marta. Kdo podává žádost o rozvod a jaké jsou příčiny rozpadu partnerských vztahů? *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 2010, **12**(2), s. 54-55. ISSN 1213-0028

⁵⁸ FOLKE, Olle a Johanna RICKNE. All the Single Ladies: Job Promotions and the Durability of Marriage. *American Economic Journal: Applied Economics* [online]. 2020, **12**(1), 260-287 [cit. 2020-04-21]. DOI: 10.1257/app.20180435. ISSN 1945-7782. Dostupné z: <https://pubs.aeaweb.org/doi/10.1257/app.20180435>

⁵⁹ VOHLÍDALOVÁ, Marta. Práce a soukromý život v současné české společnosti. Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 71-72. ISBN 978-80-7330-119-4.

2.3.3. Kariéra a domácí práce

V minulosti až tři čtvrtiny dotazovaných žen tvrdily, že domácím pracím věnují 61 a více hodin měsíčně, třetina z nich pak dokonce 121 a více hodin. Muži uvedli v pěti procentech případů, že se domácnosti nevěnují vůbec, 44 % dotazovaných mužů pak potvrdilo, že domácím pracím věnuje 1 až 30 hodin měsíčně a 32 % mužů trávilo domácími pracemi 31 až 40 hodin v měsíci. Celkem 42 % žen také potvrdilo, že se o domácnost stará především žena, na tom se s ženami ale shodlo pouze 27 % mužů. Z dat tak vyplynulo, že ženy věnovaly péči o domácnost více času než muži. Ve srovnání názorů na větší podíl na domácích pracích se muži a ženy rozcházejí, ženy se totiž ve více případech než muži domnívaly, že právě ony se domácnosti věnují více.⁶⁰

V souvislosti s rostoucí individualizací vyspělých západních společností se postupně ruší modely rodinných rolí mužů jako živitelů rodin a žen jako pečovatelek o domácnost. I přesto však přetrvává tradiční rozdělení genderových rolí v rodině a domácnosti a velkou většinu domácích prací vykonávají ženy, i když stejně jako muži pracují. Zástupci současné mladé generace se sice ztotožňují s myšlenkou rovnoměrné dělby domácích činností, reálná situace ale v páru bývá často jiná a většinu prací zastává stále žena. V České republice nadále převládá tradiční uspořádání, kdy v 62,3 % případů vykonává většinu domácích prací žena. Přibližně třetina dotazovaných si pak myslí, že se o práce v páru dělí rovným dílem. Jen v 5 % případů zastávají většinu domácích prací muži.⁶¹

Skupinu respondentů, kteří žijí v partnerství s takzvaně tradičním rozdělením domácích prací, ve kterém všechny nebo většinu prací vykonává žena, tvoří z relativně velké části rodiče se třemi a více dětmi, podíl bezdětných párů je naopak menší. Stejně tak tuto skupinu tvoří spíše lidé s nižším vzděláním a vyšším věkem – toto rozdělení domácích prací potvrdilo 57 % osob ve věku 25 až 34 let a celých 66 % osob ve věku 45 až 54 let. Z porovnání časového a stresového vytížení osob a participace na domácích pracích vyplynulo, že mezi nadprůměrně profesně vytíženými muži je přibližně 66 % vyvázano

---

⁶⁰ KRÍŽKOVÁ, Alena a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ. *Sociální kontext života žen pracujících v řídicích pozicích: analýza odlišností životních postojů a názorů mužů a žen v české společnosti v závislosti na jejich pracovním postavení*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002, s. 23. ISBN 80-7330-035-4.

⁶¹ VOHLÍDALOVÁ, Marta. Práce a soukromý život v současné české společnosti. Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 74-75. ISBN 978-80-7330-119-4.

z povinností v domácnosti, kdežto u kariéerně vytižených žen je to pouze v necelých 7 % případů.⁶²

Rovnoměrné rozdělení domácích prací pak souvisí s pocitem lepšího zvládnání práce a rodinného života. Nerovnoměrné rozdělení povinností je spojováno s pocitem napětí mezi prací a soukromím jedinců. Muži a ženy, kteří uvedli, že se o domácí práce rovnoměrně dělí, jsou ve srovnání s ostatními spokojenější s mimopracovním životem, vztahem a u žen i profesním životem. V partnerstvích, kde se oba partneři dělí o domácí práce rovným dílem, se ve 43 % případů vyskytují ženy s vysokoškolským nebo vyšším odborným vzděláním, stejně tak je zde zvýšený počet bezdětných párů a žen a mužů pracujících na pozicích vědeckých a odborných pracovníků, nebo žen na vedoucích nebo řídicích funkcích. Patrný je zde ovšem menší počet mužů coby manažerů.⁶³

2.4. Ženy a muži na pracovním trhu

Současný stav pracovního trhu stále upřednostňuje takzvaný mužský model pracovní dráhy – tedy práci od ukončení studia až do důchodu bez přerušení soukromými záležitostmi, dlouhou pracovní dobu s přítomností na pracovišti, flexibilitu v oblasti času i prostoru a podobně. Zároveň ale vyvstávají nové situace jako vzrůstající nejistota práce, formy zkráceného úvazku, možnost práce v domácnosti a stále větší prolínání profesního a soukromého života.⁶⁴ Maskulinní charakteristiky a hodnoty jako například rozhodnost, sebedůvěra, ambice a agresivita jsou v profesní sféře stále vyžadovány, i přes stoupající podporu tzv. ženských charakteristik, jako je například kooperace a důvěra.⁶⁵ Postupně dochází k mísení dvou modelů. Na jedné straně dle Radky Dudové a Marty Vohlídalové existuje industriální svět, který předpokládá ekonomickou závislost jednoho z partnerů, na straně druhé je ale trh práce plný soutěživosti a individualismu.⁶⁶

---

⁶² VOHLÍDALOVÁ, Marta. Práce a soukromý život v současné české společnosti. Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 75-76. ISBN 978-80-7330-119-4.

⁶³ Tamtéž, s. 76.

⁶⁴ DUDOVÁ, Radka a Marta VOHLÍDALOVÁ. Nové tváře rodiny a nové podmínky pracovního trhu – teoretické souvislosti. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 24. ISBN 978-80-7330-119-4

⁶⁵ Tamtéž, s. 27.

⁶⁶ Tamtéž, s. 22.

Předpoklad, že existuje veřejný pracovní svět coby svět mužský a soukromý pracovní svět coby svět ženský, je nadále rozšířený. Mezi zaměstnavateli stále pak přetrvává představa, že ženy nejsou mentálně a fyzicky schopné vykovávat určité profese, což vede k diskriminaci ženského pohlaví při najímání i kariéernímu postupu. Zároveň to však negativně ovlivňuje roli mužů, kteří tak nemohou převzít rovným dílem péči o rodinu a domácnost.⁶⁷

Muži zůstávají citlivějšími ke kariéernímu postupu, což souvisí s podezříváním, soutěživostí a konkurencí s ostatními muži. Takový vývoj na trhu práce pak ovlivňuje i domácí prostředí. Tlaky na čas a výkon věnovaný práci u mužů může vylučovat plnění povinností v domácnosti, tyto činnosti pak zůstávají na manželce, respektive partnerce, a ústí ve zvýšenou míru stresu obou partnerů.⁶⁸ Ženy bývají pod vlivem stále trvajících genderových stereotypů, jsou zaměstnavateli hodnoceny jako riziková a méněcenná skupina. Často tak vykonávají hůře placené profese, jejich zaměstnání má nižší sociální prestiž a na vedoucích postech je jich podstatně nižší počet.⁶⁹

2.4.1. Zaměstnanost dle pohlaví

Na konci devadesátých let minulého století byla zaměstnanost žen v České republice jednou z nejvyšších v celé Evropě. Z celkového počtu žen v republice bylo ekonomicky činných 44 %. Relativně vysoká zaměstnanost žen jako taková zde zůstala historicky daná vzhledem k povinnosti žen i mužů pracovat v socialistické společnosti, která zde byla až do roku 1989. Problémem u žen na pracovním trhu ale bylo nízké finanční ohodnocení a téměř absence ženského zastoupení v řídicích pozicích.⁷⁰ Vezmeme-li v potaz data z roku 1999, která srovnávají míry zaměstnanosti žen v České republice, zemích tehdejší Evropské unie a USA, zjistíme, že česká společnost má vyšší míru zaměstnanosti žen ve věku 25 až 54 let. V ČR je to 73 %, v USA 71 % a v EU 60 %. Porovnání zaměstnanosti žen ve věku 55 až 64 let s nižším než terciárním vzděláním ovšem vykazuje výsledky jiné. Česká republika měla zaměstnanost nejnižší, a to 20 %, v EU hodnota činila 25 % a v USA celých 48 %. Z toho

---

⁶⁷ RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. *Ženy, muži a společnost*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2003, s. 321. ISBN 80-246-0525-2.

⁶⁸ Tamtéž, s. 27.

⁶⁹ Tamtéž, s. 31.

⁷⁰ KRÍŽKOVÁ, Alena a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ. *Sociální kontext života žen pracujících v řídicích pozicích: analýza odlišností životních postojů a názorů mužů a žen v české společnosti v závislosti na jejich pracovním postavení*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002, s. 11. ISBN 80-7330-035-4.

vyplývá, že v souvislosti s narůstajícím věkem žen, které disponují nižším vzděláním, klesá také jejich zaměstnanost, narůstá také počet odchodů do starobních důchodů.⁷¹ V letech 2018 a 2019 byla v Česku rekordně vysoká míra zaměstnanosti jak mužů (kolem 67 %), tak i žen (kolem 51 %). Rozdíl mezi procentuální zaměstnaností mužů a žen je ale i tak relativně výrazný – téměř 16 %.⁷²

Plný pracovní výkon zejména u žen limituje omezená dostupnost institucionální péče, která stejně negativně působí také na porodnost. Pokud bychom srovnali data Eurostatu z roku 2005, která mimo jiné reprezentují míru plodnosti⁷³ v České republice a v zemích s ustanoveným zákonem o rovných šancích a rovnováze pracovního a rodinného života (např. Švédsko), najdeme výrazné rozdíly. Zatímco ve Švédsku, kde je možné využít služeb mateřských škol zadarmo a kde se rodičovská dovolená dělí rovným dílem mezi otce a matku dítěte, byla míra plodnosti 1,85, ve Finsku 1,84 a v Dánsku 1,83, v České republice to bylo pouze 1,33.⁷⁴

2.4.2. Platová nerovnost

Platová nerovnost mužů a žen je ve společnosti často diskutovanou oblastí. Při srovnání platů mužů a žen pracujících ve stejném zaměstnání ve stejné firmě v roce 2004, zjistíme, že hodinová mzda žen byla o průměrně 11 až 12 % nižší než u mužů. Pokud srovnáme platové rozdíly mužů a žen se stejným věkem i vzděláním, kteří pracují ve stejném regionu, oboru a stejně velké firmě, ale u jiných zaměstnavatelů, rozdíly jsou vyšší. V roce 1998 byl průměrný hodinový plat žen o téměř 30 % nižší než u mužů. Zhruba třetina tohoto platového rozdílu souvisí se zaměstnáním žen na nízko příjmových pozicích nebo v nízko příjmových formách. Malá část rozdílu se dá vysvětlit rozdíly v nejvyšším dosaženém vzdělání mužů a žen a přibližně dvě třetiny rozdílu pak zůstávají nevysvětlené.

---

⁷¹ JURAJDA, Štěpán a Daniel Münich. Relativní postavení žen na trhu práce v České republice: Shrnutí výzkumu. In: SOKAČOVÁ, Linda, ed. *Kariéra, rodina, rovné příležitosti: výzkumy postavení žen a mužů na trhu práce*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2006, s. 15. ISBN 80-86520-12-9.

⁷² Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-C&skupId=426&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&str=v466&&u=v413_VUZEMI_97_19

⁷³ Průměrný počet dětí na ženu ve věku 15 až 49 let.

⁷⁴ LISOWSKA, Eva. Ženy a trh práce – Polsko, Česká republika a Slovenská republika. In: MACHOVCOVÁ, Kateřina, ed. *Ženy na trhu práce: realita a perspektivy*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2007, s. 6. ISBN 978-80-86520-23-0

Čili může jít o projev platové diskriminace nebo i nepostižené rozdíly v produktivních charakteristikách, jako je například praxe pro danou profesi a podobně.⁷⁵

Dle dat Eurostatu byl v roce 2018 průměrný procentuální rozdíl mezi průměrnými příjmy mužů a žen v České republice 20,1 %. Ve všech zemích Evropské unie byl průměr nižší – 15,7 %. Větší rozdíly byly patrné například jen v Německu a Estonsku, menší například v Polsku, Chorvatsku nebo ve Slovinsku.⁷⁶

Jako důvody rozdílů mezi výší platů mužů a žen jsou uváděny rozdílné kariéry a feminizace určitých povolání, u které jsou výdělky v takzvaně ženských povoláních podstatně nižší než u povolání mužských. Dalším důvodem je také menší počet žen na vyšších pozicích v zaměstnání. Fenomén skleněného stropu zde totiž může vytvářet bariéru bránící ženám v povýšení na manažerské a podobné pozice. Existují také předsudky, které vnímají kvalifikaci žen z ekonomického hlediska jako méně hodnotnou než kvalifikaci mužů. Stejně tak je jako důvod brán i nedostatek zabezpečení rovnoprávnosti na národní úrovni, tedy nedostatek mechanismů, které by zaručily právní vymáhání rovnoprávnosti žen a mužů v zaměstnání. Stejně tak je práci žen přisuzována nižší hodnota a faktory jako starost o jiné lidi, manuální zručnost a mezilidská komunikace nejsou brány v potaz. I když zkušenosti, kvalifikace a motivace k sebevzdělávání žen stoupá, rozdíly ve výdělcích jsou stále patrné. Vysvětlení lze nalézt v předsudcích zaměstnavatelů, kteří vnímají ženy jako méně výkonnou a méně flexibilní pracovní sílu vzhledem k rodinným povinnostem.⁷⁷

2.4.3. Práce na vedoucích pozicích

Dá se tedy říci, že ženy a muži v určité míře pracují v různých odvětvích zaměstnání. Typy zaměstnání s obvykle nižšími mzdami bývají dominantou žen, oproti spíše mužským zaměstnáním s vyššími výdělky. Stejně tak ženy méně často dosahují manažerských pozic, které jsou odpovědnější a lépe placené. Přetrvává tak segregace zaměstnání, kdy ženy častěji

---

⁷⁵ JURAJDA, Štěpán a Daniel Műnich. Relativní postavení žen na trhu práce v České republice: Shrnutí výzkumu. In: SOKAČOVÁ, Linda, ed. *Kariéra, rodina, rovné příležitosti: výzkumy postavení žen a mužů na trhu práce*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2006, s. 16-17. ISBN 80-86520-12-9.

⁷⁶ Gender pay gap in unadjusted form by NACE Rev. 2 activity - structure of earnings survey methodology. *Eurostat* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

⁷⁷ LISOWSKA, Eva. Ženy a trh práce – Polsko, Česká republika a Slovenská republika. In: MACHOVCOVÁ, Kateřina, ed. *Ženy na trhu práce: realita a perspektivy*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2007, s. 6-7. ISBN 978-80-86520-23-0

pracují v profesích s nižšími mzdami, což je také jedním z důvodů platového rozdílu na základě genderu.⁷⁸

Z dat z roku 2005 vyplynulo, že v procesu terciárního vzdělávání je zapojeno více žen než mužů. V České republice bylo mezi studujícími 53 % žen. Z toho vyplývá, že ženy mají mírně lepší vzdělání než muži. Stejně tak mají i komunikativní dovednosti, schopnost práce v týmu, schopnost vyjednávat a další, které se hodí k modernímu obchodování. I přesto je zastoupení žen na pozicích výkonných manažerů, prezidentů a ředitelů společností velmi nízké. Ženám totiž často chybí kolektivní zkušenosti, jak si manažerskou pozici udržet, stejně jako sítě kontaktů a mentorů. Navíc jsou spojovány s předsudky, které k nim společnost má a považuje je ve srovnání s mužským pohlavím za méně vhodné pro vedení. V roce 2005 bylo mezi nižšími manažery v České republice 30,3 % žen a 69,7 % mužů.⁷⁹ Co se týče úzkého vedení středních a velkých firem v České republice, bylo zastoupení žen pouze 7 %.⁸⁰

Kvůli současnému nastavení společnosti jsou ženy s manažerskou profesí často nuceny vybírat mezi kariérou a založením rodiny. Pokud se žena rozhodne obojí skloubit, musí překonávat překážky způsobené nedostatečně dynamickou zaměstnavatelskou politikou. Jedna z možností, jak překonat výběr mezi rodinnou a pracovní sférou je vyjednávání v partnerském vztahu, kdy mohou být role v rámci něj obráceny nebo dojde k přerozdělení úkolů tak, aby bylo ženě umožněno věnovat se jak kariéře, tak i zvládat rodinu.⁸¹

Velkou roli v rámci životní strategie života žen v manažerských pozicích hraje představa o tom, jak mají být uspořádány role muže a ženy v rodině. Dále jsou zde důležité také hodnoty – žena musí mít potřebu realizovat se v práci a nechtít se sebeobětovat pro rodinu. Další možnou strategií je bezdětnost, odkládání mateřství, singles nebo oddělené bydlení partnerů. Tyto strategie ale reprezentují rozhodnutí nezakládat rodinu. Dle sociologických výzkumů jsou ženy zaměstnané na vrcholových pozicích nejčastěji svobodné nebo rozvedené, ale především bezdětné. Muži na obdobných pozicích přitom

---

⁷⁸ JURAJDA, Štěpán a Daniel Műnich. Relativní postavení žen na trhu práce v České republice: Shrnutí výzkumu. In: SOKAČOVÁ, Linda, ed. *Kariéra, rodina, rovné příležitosti: výzkumy postavení žen a mužů na trhu práce*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2006, s. 15. ISBN 80-86520-12-9.

⁷⁹ LISOWSKA, Eva. Ženy a trh práce – Polsko, Česká republika a Slovenská republika. In: MACHOVCOVÁ, Kateřina, ed. *Ženy na trhu práce: realita a perspektivy*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2007, s.7. ISBN 978-80-86520-23-0

⁸⁰ JURAJDA, Štěpán a Daniel Műnich. Relativní postavení žen na trhu práce v České republice: Shrnutí výzkumu. In: SOKAČOVÁ, Linda, ed. *Kariéra, rodina, rovné příležitosti: výzkumy postavení žen a mužů na trhu práce*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2006, s. 17. ISBN 80-86520-12-9.

⁸¹ KRÍŽKOVÁ, Alena. Jaké je postavení českých žen v řídicích pozicích?. In: SOKAČOVÁ, Linda, ed. *Ženy v řídicích pozicích*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2005, s. 13. ISBN 80-86520-13-7

bývají spíše ženatí a mají děti. Další strategií, kterou může žena-manažerka zvolit, je strategie takzvané super ženy, při které se snaží stoprocentně zvládnout práci i rodinu.⁸²

Nepsaná každodenně uplatňovaná pravidla, která mužům a ženám přisuzují různé role, práci, povinnosti a hodnotu, tedy genderový kontakt, jsou založena na tom, že českým ženám, zejména pak manažerkám, se nevyplácí mít děti. Naopak, být otcem se v zaměstnání vyplácí mužům. Tato data ukazuje také mezinárodní srovnávací index vlivu mateřství a rodičovství na zaměstnání žen, hodnota pro české ženy je trojnásobná oproti průměru Evropské unie. Tento index vychází z dat Eurostatu a představuje absolutní rozdíl v míře zaměstnanosti žen ve věku 20 až 50 let s dětmi a bez dětí ve věku od 0 do 6 let.⁸³

2.5. Ženy a muži v redakcích

Jak již bylo zmíněno výše, novinářské povolání v posledních letech prochází velkou proměnou. Zvyšuje se komerční tlak na rychlou a levnou produkci mediálních obsahů, čímž se do jisté míry potlačuje mimo jiné tvořivost novinářů. Díky novým médiím se pak může novinářem de facto stát každý, kdo chce něco říci. Profesionální práce novinářů proto ubývá a častěji se dává prostor chatujícím a blogujícím uživatelům, amatérským novinářům stejně jako fotografům nebo kameramanům, například v zahraničním zpravodajství nebo u náhlých přírodních katastrof.⁸⁴ Výrazným rysem žurnalistiky se postupně stává stále větší prekarizace povolání, tedy nahrazování plnohodnotných úvazků částečnými nebo jiným typem smlouvy. Prekarizace může způsobit nejen zisk nižší odměny za práci, ale také menší míru jistoty a absenci pracovních benefitů.⁸⁵ V době deprofesionalizace novinářiny a úbytku práce novinářů mají situaci složitější zejména ženy, které se navíc musí vypořádat i s aktuálním postavením novinářek v dané době a společenské situaci.⁸⁶

Pokud bychom chtěli přiblížit podíl zastoupení mužského a ženského pohlaví v žurnalistické profesi, případně také zastoupení na vedoucích pozicích, můžeme vycházet

---

⁸² KŘÍŽKOVÁ, Alena. Jaké je postavení českých žen v řídicích pozicích?. In: SOKAČOVÁ, Linda, ed. *Ženy v řídicích pozicích*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2005, s. 13-14. ISBN 80-86520-13-7

⁸³ Tamtéž, s. 14.

⁸⁴ JIRÁK, Jan, Barbara KÖPPOVÁ a Radim WOLÁK. České novinářky: dolů po schodišti nahoru. In: JIRÁK, Jan, Barbara KÖPPOVÁ a Radim WOLÁK, ed. *Česká novinářka: K postavení a obrazu novinářek v českých médiích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 7-10. ISBN 978-80-262-0056-7.

⁸⁵ BRÉDART, Héléne. Freelancers: instruments and victims of deregulated working conditions. In: *HesaMag* [online]. 2017, 8(15), s. 21-24 [cit 2020-04-05]. ISSN 2078-6816. Dostupné z: https://www.etui.org/content/download/31858/295130/file/Hesamag_15_EN_WEB.pdf.

⁸⁶ JIRÁK, Jan, Barbara KÖPPOVÁ a Radim WOLÁK. České novinářky: dolů po schodišti nahoru. In: JIRÁK, Jan, Barbara KÖPPOVÁ a Radim WOLÁK, ed. *Česká novinářka: K postavení a obrazu novinářek v českých médiích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 7-10. ISBN 978-80-262-0056-7.

z několika výzkumů. Nejstarší výzkum podílu mužů a žen v médiích, o který se ve své práci opírám, je Global Media Monitoring Project z roku 2010, kdy se Česká republika poprvé, a v době vzniku této práce také naposledy, účastnila výzkumu. Výzkum probíhal na datech ze dne 10. listopadu 2009, kdy byly analýze podrobeny Hospodářské noviny, Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo, Blesk, Česká televize, TV Nova, TV Prima, Český rozhlas 1 - Radiožurnál, Evropa 2, Rádio Impuls a Frekvence 1.⁸⁷

Z dat analýzy vyplynulo, že ženy tvoří přibližně polovinu tvůrců mediálních obsahů. Ženy coby reportérky pak lze nalézt v 58 % případů v tištěných médiích, 44 % v rozhlasových médiích a v 41 % v televizi. Více než muži se ženy soustřeďují na lokální události (60 %), méně zase na internacionální události (33 %), přibližně stejně se pak muži a ženy věnují událostem na národní úrovni. Z dat také vyplynulo, že ženy v České republice se více soustřeďují na témata vědecká nebo se zdravotním zaměřením, muži se pak více specializují na politická a vládní témata. Co se týče otázek sociálních a právních, jsou zpracovávány muži i ženami zhruba ve stejné míře, témata ekonomická, kriminální a zabývající se násilím zůstávají ale dominantou mužů.⁸⁸

V roce 2015 zveřejnil web Datová žurnalistika analýzu Jak média ovlivňují realitu, ve které se Kateřina Mahdalová mimo jiné zabývá také otázkou zastoupení mužů a žen ve vedoucích a manažerských pozicích v českých médiích. Z celkového počtu 187 porovnávaných pozic jich ženy zastávaly 46, což odpovídá 24,6 %. Analýze výzkumnice podrobila redakce České televize, České tiskové kanceláře, Mladé fronty DNES, iDnes.cz, Hospodářských novin, Aktuálně.cz a Lidových novin. Pokud jde o veřejnoprávní média a jejich management, ženy tvoří pouze 11,1 % vedoucích pracovníků. Pokud šlo o soukromá média, například v nejvyšším vedení Mladé fronty DNES nebyla zastoupena ani jedna žena, na vedoucích postech rubrik ale z celkového počtu osob bylo 58 % žen. Největší podíl žen ve vedení redakce, tedy coby šéfredaktorky nebo zástupkyně šéfredaktora, přitom byl ze sledovaných médií u Aktuálně.cz, kde ženy tvořily 50 % vedení.⁸⁹

V březnu 2019 pak server HlídacíPes.org publikoval analýzu zabývající se podílem zastoupení žen v jednotlivých profesích v médiích v České republice, kterou lze v době vzniku práce považovat za nejaktuálnější. Server podrobil analýze Českou televizi, Český

---

⁸⁷ Who Makes the News? *Global Media Monitoring Project 2010 Czech Republic. National Report. Who Makes the News?* [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: http://cdn.agilitycms.com/who-makes-the-news/Imported/reports_2010/national/Czech-Republic.pdf

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Jak média ovlivňují realitu. *Datová žurnalistika* [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://www.datovazurnalistika.cz/jak-media-ovlivnuji-realitu/>

rozhlas, Českou tiskovou kancelář, Seznam.cz, TV Prima a velké mediální domy – Economia, Mafra, Czech News Center, Vltava Labe Media a Empresa. Výsledky analýzy přinesly zjištění, že ženy jsou ve vrcholném managementu výše jmenovaných mediálních subjektů zastoupeny pouze ve 23 % případů, nejčastěji se přitom jedná o vedoucí personálních oddělení. Společnost Vltava Labe Media měla jako jediná ženu na pozici hlavní manažerky redakcí. Zvláštní postavení v rámci mediálních profesí pak mají spolumajitelky – Sabina Slonková v Neovlivní.cz a Daniela Drtinová v DVTV. Pokud ženy na vysokých pozicích v médiích pracují a mají zodpovědnost přímo za obsah médií, udržují si svou pozici dlouhodobě. Takových žen bylo ve sledovaných médiích pouze devět. Na pozicích vedoucích redakcí nebo jiných řídicích pozicích zabývajících se obsahem působí menšina žen. V České televizi jedna žena vede aktuální publicistiku a další tři řídí domácí redakci, redakci počasí a Studio 6, v Českém rozhlase mají šéfredaktorku stanice Radio Praha, Vltava a Wave. Přitom ze zprávy europoslankyně Michaely Šojdrové, kterou přednesla v roce 2018 v europarlamentu při příležitosti Mezinárodního dne žen, vyplývá, že dva ze tří absolventů komunikace nebo žurnalistiky jsou ženy. V průměru celé Evropské unie je pak ale mezi zaměstnanci médií 40 % žen, na manažerských pozicích je pak v médiích v zemích Evropské unie pouze 30 % žen.⁹⁰

2.6. Profesní a osobní život novinářů a novinářek

Z dat výše zmíněných výzkumů jednoznačně vyplývá nižší zastoupení žen v novinářském prostředí nejen na vedoucích pozicích, ale i obecně, jak v České republice, tak i na úrovni Evropské unie. Jedním z důvodů nižšího počtu žen v žurnalistické profesi může být také úroveň možnosti skloubení osobního a pracovního života novinářů a novinářek. Dle výzkumu Lenky Vochocové je například mateřství jedním z faktorů, které negativně ovlivňují pozici žen v novinářské profesi. „*Ve výpovědích se projevuje klasický genderový stereotyp přisuzující ženám automaticky větší zodpovědnost za „soukromou sféru“, tedy za péči o domácnost a její závislé členy, než mužům.*“⁹¹ Stereotypní pojetí ženské pozice coby hlavní pečující osoby o rodinu a domácnost je přitom respondenty dáváno do souvislosti s nastavením společnosti obecně, převzetí péče o domácnost

---

⁹⁰ ENGELOVÁ, Tereza. Ženy jsou sice v českých médiích vidět, o obsahu ale stále rozhodují hlavně muži. *HlidacíPes.org* [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/zeny-jsou-sice-v-ceskych-mediich-videt-o-obsahu-ale-stale-rozhduji-hlavne-muzi/>

⁹¹ VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích*. 1. vydá. Praha: Karolinum, 2019, s. 95. ISBN 978-80-246-4311-3

partnerem se ve společnosti totiž vyskytuje spíše výjimečně. Stejně tak výzkum předkládá závěr, že u žen se nepředpokládá prisuzování vyšší priority kariéry před rodinou, i když veškeré tyto charakteristiky jsou relativní vzhledem ke konkrétní osobnosti novináře či novinářky. Ve výzkumu jsou však patrné i šance na rovnost pro obě pohlaví, když respondenti (spíše ženy) oceňují muže, kteří právě pracovní a rodinné aktivity sladují.⁹²

Liesbet van Zoonen vidí jako nejdůležitější bariéru pro práci žen v maskulinním žurnalistickém odvětví přístup mužských kolegů, tedy sexistické vtipy a sexismus jako takový.⁹³ Pokud jde o povinnosti žen v domácnosti a péči o rodinu, van Zoonen vnímá náročnost novinářské profese jako jeden z důvodů, proč ženy novinářky mohou upřednostnit před novinářinou práci v public relations nebo reklamě.

Součástí profesní ideologie novinářů je dle van Zoonen skutečnost, že zprávy se dějí 24 hodin denně a práce žurnalistů tak, stejně jako práce matek, nikdy nekončí. Reportéři a reportérky musí také být schopní rychle cestovat. Proto velká část žen novinářek pokládá za nemožné kombinovat kariéru a rodinu, jelikož mediální organizace nenabízí například možnosti zařízení péče o děti a podobně. Ženy si tak musí vybrat svou prioritu – kariéru nebo děti. Ženy, které zůstávají u novinářského povolání i po třicátém roce svého života, často nemají děti, zatímco jejich mužští kolegové stejného věku ano. Kvůli kombinaci práce a rodiny se také novinářky mohou setkat s nepřátelským přístupem okolí nebo pochybnostmi, co se týče kvality jejich péče o rodinu. Například v Senegalu lidé zpochybňují mateřské schopnosti ženy, která tráví příliš času mimo domov, ale i v Nizozemí se kombinování profesního a rodinného života setkává s negativním postojem okolí, včetně rodinných příslušníků a přátel novinářek.⁹⁴

2.6.1. Profesní a osobní život v USA

Výzkum Irene Snyder, Kirsten Johnson a Michelle Lee Kozimor-King publikovaný v roce 2019 se zabývá rovnováhou profesního a osobního života u 50 osob zaměstnaných v redakcích napříč USA. Výzkumnice zjistily, že dlouhá pracovní doba, netypický pracovní rozvrh a začlenění digitálních technologií do novinářské profese ovlivnily schopnost zaměstnanců vybalancovat práci a rodinný život. Zajímavým zjištěním výzkumnic je, že

---

⁹² VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2019, s. 96-97. ISBN 978-80-246-4311-3.

⁹³ VAN ZOONEN, Liesbet. *Feminist Media Studies*. 1. vyd. Londýn: Sage Publications Ltd., 1994, s. 52. ISBN 0-8039-8554-1

⁹⁴ Tamtéž, s. 53.

dotazovaní muži dle svých výpovědí zažívají více negativního ovlivnění rodinného života tím pracovním. Stejně tak bezdětní respondenti vypovídali o negativním ovlivnění rodinného života prací více než respondenti s dětmi. Nejvíce zažívají negativní ovlivnění prací respondenti pracující 50 až 59 hodin týdně. Dalšími důvody negativního ovlivnění pak byla skutečnost, že práce respondentům zabírala část času věnovaného rodině, nebo časté zažívání „špatných dnů“ v práci. Nejčastějším důvodem ale zůstává netradiční pracovní doba. S negativním ovlivněním pracovního života tím rodinným se respondenti ve většině případů nesetkali. Pokud ale ano, jako důvody uváděli vinu a skutečnost, že rodina zabírala respondentům část pracovního času. Negativní dopad rodiny na práci více také komentovaly ženy než muži.⁹⁵

Pozitivní ovlivnění rodiny prací se vyskytovalo například při sdílení pracovních příběhů doma, pozitivním využívání netradiční pracovní doby nebo případech, když si rodina užívá čtení či sledování pracovních výstupů svého člena. Pozitivní ovlivnění práce rodinou respondenti zažívají, když rodina podporuje respondentovu kariéru, když přispívá k odvedení dobré práce například radou, nebo při objevování nové perspektivy či inspirace skrze vztahy ke členům rodiny. Pozitivní vlivy připouští častěji ženy než muži.⁹⁶

Pokud jde o oddělení pracovního života od toho rodinného, zjistily výzkumnice smíšené výpovědi. Polovina výpovědí potvrzovala schopnost separace rodiny od práce, polovina zase těžké oddělení těchto dvou světů. Nejtěžší oddělení rodiny od práce pak zažívají jedinci pracující přes 60 hodin týdně. Často je jako příčina těchto problémů brán vliv digitálních technologií – jedinci zde zůstávají často konstantně připojení online, rozšiřuje se tak jejich práce, ale také zůstávají ve styku se svými diváky či čtenáři a kolegy. Pracovní prostředí respondenti častěji hodnotí pozitivně, zejména zmiňují podporující nadřízené, flexibilitu a podporující spolupracovníky. Neflexibilita a nepodporující pracovní prostředí je zmiňováno výrazně méně.⁹⁷

Nejčastější strategií, kterou volí lidé zaměstnaní v médiích dle Snyder, Johnson a Kozimor-King, aby vybalancovali pracovní a rodinný životy, je organizovanost, která byla

---

⁹⁵ SNYDER, Irene, Kirsten JOHNSON a Michele Lee KOZIMOR-KING. Work–life balance in media newsrooms. Journalism [online]. 2019 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.1177/1464884919841759. ISSN 1464-8849. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1464884919841759>

⁹⁶ Tamtéž, s. 9.

⁹⁷ Tamtéž, s. 9-11.

zjištěna jako nejdůležitější pro lidi s netradiční pracovní dobou. Druhou strategií pak je oddělení pracovního a rodinného života.⁹⁸

2.6.2. Profesionální a osobní život v Austrálii a na Novém Zélandu

Výzkumnice z Deakin University v Austrálii Louise North v roce 2012 zkoumala genderovou diskriminaci v pracovních podmínkách v australských rozhlasových, tištěných a online médiích se zaměřením na oblast mateřství na vzorku 577 novinářek. Výzkum se soustředil primárně na zkoumání pracovních možností a postavení a vlivu genderu na ně, prezentuje ale i důležitá data o skloubení pracovního a osobního rodinného života novinářek. Celých 73 % dotazovaných žen ve výzkumu nemělo děti mladší 15 let. Většina z dotazovaných žen (65 %) také uvedla, že pracovní podmínky novinářek nejsou dostatečně flexibilní, aby byly vhodné pro ženy s dětmi, 63 % žen se pak shodlo na tom, že místní zařízení pro péči o děti ztěžují ženám možnost práce přesčas nebo na směny, i když jsou na to ženy připraveny. Více než polovina žen (57 %) také uvedla, že jejich pracovní možnosti jsou ovlivněny možnostmi zařízení péče o děti, poměrně vysoký podíl dotazovaných (20 %) si pak tímto nebyl jistý, jen 23 % s tímto výrokem nesouhlasilo.⁹⁹

Když měly ženy uvést důvod ovlivnění jejich pracovních příležitostí zodpovědností za děti, jako hlavní uváděly normalizovaný pohled na žurnalistiku jako na „mužocentrickou práci“, stejně jako nedostatek zařízení pečujících o děti, které velmi omezují možnost práce žen v takovém rozsahu, v jakém by chtěly, což způsobuje nespravedlnost v porovnání s podmínkami mužských kolegů. Ženy ve svých výpovědích měly tendenci vidět péči o děti jako svůj individuální problém, se kterým se musí osobně vypořádat a stát se tak cenným a anonymním pracovníkem. Jen málo žen poznamenalo, že strukturální nerovnost brání ženám získat stejné podmínky pro práci. Některé ženy samy přiznávaly, že je přijatelné, aby matky byly znevýhodněny v práci a při zisku povýšení, jelikož žena nemůže být současně pečovatelkou a být na vrcholu své kariéry. Dle některých žen způsobuje flexibilita daná matkám diskriminaci ostatních pracovníků.¹⁰⁰

---

⁹⁸ SNYDER, Irene, Kirsten JOHNSON a Michele Lee KOZIMOR-KING. Work–life balance in media newsrooms. *Journalism* [online]. 2019, s. 11-12 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.1177/1464884919841759. ISSN 1464-8849. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1464884919841759>

⁹⁹ NORTH, Louise. Still a ‘blokes club’: The motherhood dilemma in journalism. *Journalism: Theory, Practice & Criticism* [online]. 2014, 17(3), 315-324 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.1177/1464884914560306. ISSN 1464-8849. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1464884914560306>

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 324-326.

Na Novém Zélandu se genderovému složení redakcí a s tím souvisejícím otázkám věnuje Lyn Barnes. Ve svém výzkumu publikovaném roku 2017 se zabývá zejména vývojem genderového složení redakcí a žurnalistických oborů na vysokých školách. Připouští přitom, že náročná práce, nepravidelná pracovní doba a často nízké platy jsou klíčovými důvody pro to, proč novozélandské novinářky opouští redakce, i když novinářinu vystudují. Dalším důvodem pak může být nespokojenost s novinářským prostředím, možná je i volba odchodu před sžitím s maskulinní kulturou redakcí.¹⁰¹

2.6.3. Profesní a osobní život v Belgii

Sara De Vuyst a Karin Raeymaeckers se zabývají genderovou nerovností v belgických redakcích. Jejich výzkum z roku 2017 zabývající se bariérami způsobujícími genderovou nerovnost v redakcích proběhl metodou rozsáhlého dotazníkového šetření zkombinovaného s hloubkovými rozhovory. Dotazník vyplnilo celkem 1 640 novinářů a novinářek, rozhovory proběhly s celkem 19 novinářkami ve věku od 25 do 64 let. Výzkum přinesl data především o složení redakcí z hlediska genderu, zastoupení mužů a žen v jednotlivých profesích, tématech, kterým se novináři a novinářky věnují, ale také skloubení profesního a osobního života žurnalistů.¹⁰²

Výzkumnice zjistily znatelný propad v počtu novinářek starších 34 let, který novinářky v rozhovorech zdůvodňovaly nemožností vybalancování pracovního a osobního života. Každá z dotazovaných novinářek dala příklad kolegyně, která opustila novinářskou profesi, protože byla nekompatibilní s mateřstvím. Většina dotazovaných novinářů také uvedla jako důvod, proč by mohli potenciálně v budoucnu opustit své povolání, právě možnost kombinování novinářiny a rodiny. Nepředvídatelná a nepravidelná pracovní doba byla často zmiňována také.¹⁰³

Novinářky, které byly zároveň matkami, uvedly, že musely hledat křehkou rovnováhu mezi novinářskou prací a péčí o děti. Často o této situaci respondentky uváděly, že je potřeba doufat a hledat řešení, dokud do sebe vše nezapadne, řešit problémy nebo neustále uzavírat

---

¹⁰¹ BARNES, Lyn. An inexplicable gap: Journalism and gender in New Zealand. *Journalism: Theory, Practice & Criticism* [online]. 2015, **18**(6), 736-753 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.1177/1464884915620231. ISSN 1464-8849. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1464884915620231>.

¹⁰² DE VUYST, Sara a KARIN RAEYMAECKERS. Gender as a multi-layered issue in journalism: A multi-method approach to studying barriers sustaining gender inequality in Belgian newsrooms. *European Journal of Women's Studies* [online]. 2018, **26**(1), 23-27 [cit. 2020-05-21]. DOI: 10.1177/1350506817729856. ISSN 1350-5068. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1350506817729856>.

¹⁰³ Tamtéž, s. 28.

dohody. Výzkum také ukázal postoj novinářek, které si myslí, že vyvážení rodinného a osobního života je těžší u žen než u mužů – novinářů. Ve výsledcích dotazníkového šetření to byly také ženy, které uvedly, že zkombinování rodinného a profesního života u novinářské profese je těžké. Novinářky tak uvedly v 58,4 % případů, novináři v 47,4 % případů. Respondenti také uváděli, že obtížnost kombinování žurnalistiky a rodinné sféry souvisí s horizontální segregací žurnalistiky¹⁰⁴. Dle účastníků výzkumu je poptávka po neustálé dostupnosti novinářů intenzivnější u tvrdých zpráv, které vyžadují okamžité zveřejnění.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ Horizontální segregací se zde rozumí genderově specifické rozdělení oblastí a témat v médiích. Ženy se dle horizontální segregace často zabývají měkkými zprávami typu zdraví, móda, životní styl nebo human interest story, kdežto muži se věnují tvrdým zprávám z oblasti politiky, byznysu nebo investigativní žurnalistiky. (DE VUYST, Sara a Karin RAEYMAECKERS. Gender as a multi-layered issue in journalism: A multi-method approach to studying barriers sustaining gender inequality in Belgian newsrooms. *European Journal of Women's Studies* [online]. 2018, **26**(1), 26 [cit. 2020-05-21]. DOI: 10.1177/1350506817729856. ISSN 1350-5068. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1350506817729856>.)

¹⁰⁵ DE VUYST, Sara a Karin RAEYMAECKERS. Gender as a multi-layered issue in journalism: A multi-method approach to studying barriers sustaining gender inequality in Belgian newsrooms. *European Journal of Women's Studies* [online]. 2018, **26**(1), 28-29 [cit. 2020-05-21]. DOI: 10.1177/1350506817729856. ISSN 1350-5068. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1350506817729856>.

3. Metodologie

3.1. Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je analýza toho, jak novináři a novinářky vnímají vliv své profese na osobní a rodinný život, stejně jako vliv rodinného a osobního života na profesi. Na základě analýzy se snažím nalézt vlivy, které ovlivňují život novinářů, stejně jako identifikovat možné rozdíly ve vnímání těchto vlivů u žen a mužů. Dotazováním se snažím nahlédnout do profesní oblasti novinářů, jejich motivace k práci, vnímání výhod a nevýhod žurnalistické profese a podobně. V závěru se snažím vyvodit typologii možných postojů a zvolených strategií novinářek a novinářů, které by mohly být aplikovatelné i na další žurnalisty mimo můj vlastní výzkum.

Hlavní výzkumná otázka mé práce zní: *Jak vnímají novinářky a novináři své zaměstnání ve vztahu k soukromému či rodinnému životu?* K dosažení odpovědi a komplexnějšímu náhledu na tuto oblast mi pomáhají dílčí výzkumné otázky: *V jakých oblastech ovlivňuje profese soukromí novinářů a novinářek? Jaké jsou rozdíly ve vnímání vlivu profese na osobní život mezi muži a ženami? Liší se vnímání vlivu profese na soukromý život ve vztahu k různým profesím a jejich zaměření? Případně jaké jsou zde odlišnosti?*

3.2. Kvalitativní polostrukturované rozhovory

Jeden obecně přijímaný způsob, jak vymezit kvalitativní výzkum, neexistuje. Glaser a Corbin podávají negativní definici, která za kvalitativní výzkum považuje jakýkoli výzkum, jehož výsledky nejsou získány statistickými metodami nebo jinými způsoby kvantifikace. Creswell vidí kvalitativní výzkum jako proces hledání porozumění, ve kterém výzkumník vytváří komplexní obraz, analyzuje texty, informuje o názorech účastníků výzkumu a zkoumá v přirozených podmínkách.¹⁰⁶ Dle Sedlákové se kvalitativní metody zkoumání soustředí na jednotlivé jevy, jedince či případy a snaží se o nich co nejpodrobněji

---

¹⁰⁶ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody, aplikace*. 4., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, s. 45-46. ISBN 978-80-262-0982-9

vypovídat. Snaží se jevu porozumět a získat mnoho informací o málo jedincích. Je zde velmi pravděpodobné, že mimo zkoumaný vzorek dat nebo jedinců jsou i další, pro něž jsou platná zjištění výzkumu, s určitostí to ale říci nelze.¹⁰⁷

Díky kvalitativnímu výzkumu lze sice získat podrobný popis a vhled do zkoumaného jevu, umožňuje navrhnout teorie a zkoumá fenomén v přirozeném prostředí, má ale také nevýhody jako skutečnosti, že získané výsledky nemusí být zobecnitelné na celou společnost či její část. Sběr a analýzy dat jsou časově náročnější a výsledky mohou být snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho subjektivními preferencemi.¹⁰⁸

Polostrukturované rozhovory jsou nazývány také jako rozhovory s návodem. Výzkumník si pro ně připravuje seznam otázek, které jsou ale často v průběhu samotného rozhovoru doplněné o další nebo upraveny dle uvážení tazatele.¹⁰⁹ Výhodou rozhovoru s návodem je to, že dává tazateli možnost co nejlépe využít čas interview, ale také provést několik rozhovorů s různými lidmi strukturovaněji a lépe tak srovnávat získané informace. Pomáhá udržovat zaměření a téma rozhovoru, ale stejně tak umožňuje respondentovi přistupovat k otázkám subjektivně a z vlastní perspektivy.¹¹⁰

3.3. Vlastní aplikace výzkumu

Metodu polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů jsem pro sběr dat zvolila díky tomu, že poskytuje dostatečnou flexibilitu při výzkumu, ale umožňuje zároveň i mít pod kontrolou téma rozhovoru a témata, ke kterým se respondenti vyjadřují. Celkem jsem realizovala devět rozhovorů s novináři a novinářkami s různě dlouhou zkušeností v médiích, různého zaměření i s různým rodinným případně partnerským zázemím. Rozhovory proběhly s pěti muži a čtyřmi ženami, nejmladšímu respondentovi bylo 24 let, nejstaršímu 47.

Před samotnými rozhovory byl na základě rešerše k tématu vytvořen scénář základních otázek a témat, který tvoří přílohu této práce. Následně proběhl prvotní kontakt s respondenty, který byl většinou skrze e-mail, v jednom případě proběhl telefonicky.

---

¹⁰⁷ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1.vyd: Praha: Grada, 2014, s. 49-53. ISBN 978-80-247-3568-9

¹⁰⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody, aplikace*. 4., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, s. 48. ISBN 978-80-262-0982-9

¹⁰⁹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1.vyd: Praha: Grada, 2014, s. 211. ISBN 978-80-247-3568-9

¹¹⁰ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody, aplikace*. 4., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, s. 178-179. ISBN 978-80-262-0982-9

Následnou komunikaci, upřesnění termínů a formu rozhovoru ovlivnilo vyhlášení nouzového stavu na území České republiky, kvůli kterému proběhlo osm rozhovorů online přes video hovor nebo telefonicky, pouze jeden rozhovor byl realizován osobně, a to v redakci média, ve kterém respondent působil. Délka rozhovorů se lišila především podle obsáhlosti výpovědí dotazovaných, ale také dle zkušeností s prací v médiích a rodinného stavu. Nejkratší rozhovor trval 30 minut, nejdelší 120 minut, průměrně se ale délka rozhovoru pohybovala kolem 45 minut. Při devátém rozhovoru můj výzkum dosáhl teoretické saturace, kdy nové rozhovory a jejich kódování již nepřinášely nové závěry.

Následně proběhl doslovný přepis rozhovorů a jejich otevřené a axiální kódování dle zakotvené teorie. Přepisy rozhovorů tvoří přílohu této práce kvůli citlivosti zjištěných informací a skutečnosti, že i přes anonymizaci dat by bylo možné odhalit identitu mých respondentů, což by mohlo ohrozit jejich soukromí. Pomocí zakotvené teorie jsem identifikovala základní pohledy na to, jak novináři a novinářky vnímají vztah jejich profese a osobního a rodinného života. Následně jsem se zaměřila na nalezení rozdílů mezi muži a ženami a jejich popis. Závěrem mého výzkumu je tak typologie vlivů, které novináři a novinářky vnímají při vztahu profesního, osobního a rodinného života, stejně jako prezentace identifikovaných strategií, které respondenti volí při skloubení těchto dvou světů.

4. Výsledky analýzy

Výzkum se zaměřoval na subjektivní vnímání vlivu novinářské profese na osobní život lidí, kteří tuto profesi vykonávají, a odhalil řadu oblastí, ve kterých novinářská profese ovlivňuje soukromí žurnalistů a žurnalistek, ale také různé strategie, díky kterým se novinářky a novináři s tímto vlivem vypořádávají, ať už více či méně úspěšně.

Výpovědi velké většiny respondentů spojovaly zejména pojmy jako časová náročnost, nevysoké finanční hodnocení a láska k profesi. Výrazné rozdíly ve výpovědích nejsou příliš patrné u mužů a žen, liší se ale podstatněji, pokud jde o novinářskou profesi vykonávanou v regionálních médiích či regionálních redakcích a profesi vykonávanou v centrální redakci nebo obecně redakci v Praze. I přesto bylo několik rozdílných tendencí ve výpovědích mužů a žen identifikováno a interpretováno v podkapitolách níže.

V následujících podkapitolách detailněji rozebírám jednotlivé zjištěné jevy související s novinářskou prací a skloubením osobního života i okrajově s genderovými aspekty na pracovišti. Mimo to se také dotýkám motivace novinářů ke své práci a obecně jejich subjektivního pohledu na žurnalistiku jako takovou.

4.1. Jako jak náročnou vidí novináři svou práci?

„Práce je náročnější, ale dá se zvládnout. Záleží, jak jsou lidi typově. Pro mě je třeba náročnější udělat omítky v baráku.“
(dotazovaný novinář, M1)

Novináři byli dotazováni ohledně časové, fyzické a psychické náročnosti práce v médiích napřímo i nepřímo. I když výpovědi ohledně různých projevů fyzické a psychické náročnosti se jedinec od jedince lišily, až na výjimky se všichni shodli na výrazné časové náročnosti novinářské profese. K náročnosti novinářského povolání na čas se pak respondenti a respondentky vraceli i při otázkách zdánlivě s časovou náročností nesouvisejících.

„Je to náročná práce, moc. Po úplně všech stránkách – po rodinný stránce, psychicky je to krajně náročný, i fyzicky, pokud člověk natáčí venku, tak je to velmi náročný. A to člověk nemusí běhat po frontové linii, stačí jenom ty přesuny. Je to velmi nepohodlná práce.“ (M2)

Pokud novináři nepracovali v denním zpravodajství, ale například zájmových či profesně zaměřených médiích, časová náročnost pro ně nebyla tolik výrazným faktorem.

V jednom případě měla novinářka i tendence snižovat časovou náročnost své konkrétní práce v porovnání s ostatními žurnalisty. „Vzhledem k tomu, že jsme měsíčník, tak se může zdát, že to není tolik časově náročný, protože jako na to člověk má měsíc. Jenomže, ono to ne vždycky takhle úplně je. [...] Ale samozřejmě si myslím, že při srovnání s prací v deníku prostě nebo v klasickém zpravodajství to jako není náročný.“ (Ž1)

Redaktor z technicky zaměřeného měsíčníku, který měl svou práci v době rozhovoru v plánu opustit, byl s prací jako takovou i její náročností spokojený. Jako jediný z respondentů také zmiňoval, že v práci tráví osm hodin denně, což považoval u zaměstnání na plný úvazek za standard. „Moje práce je po psychické, fyzické i časové stránce v pohodě. Prakticky mi to vyhovovalo po všech stránkách, než jsem se rozhodl odejít kvůli neshodám ve vedení. Neřekl bych, že by to bylo extra náročné, vyhovovalo mi to.“ (M4)

Naopak především novináři a novinářky působící v audiovizuálních médiích jako reportéři a reportérky hodnotili časovou náročnost velmi negativně, zdůrazňovali dlouhou a nepravidelnou pracovní dobu, pracovní víkendy a neustálé maximální pracovní nasazení. Kromě klasické pracovní doby také tito novinářky a novináři pracují v pohotovostním režimu, kdy musí být neustále k dispozici. Mimo tuto dobu ale počítají i s možností nenadálých událostí, při kterých by bylo museli také pracovat. „V práci trávím denně osmnáct hodin, děláme svátky, víkendy, večery. I když mám volno, tak prostě na tom telefonu jsem, [...] i když mám volno, telefon si беру i s sebou na záchod.“ (Ž4)

Co se týče fyzické náročnosti, názory jednotlivých respondentů a respondentek se liší. Typicky novináři a novinářky zabývající se psanou žurnalistikou fyzickou náročnost nevnímali tolik jako novináři audiovizuálních médií, pro které jsou náročné zejména přesuny v terénu. „Fyzicky je moje práce náročná někdy, když máme nějaké téma, kde opravdu musíme obíhat několik lidí, po náměstí shánět ankety. Do auta, z auta, vyběhnout. Když dělám nějakou vraždu, tak přece jenom lítáme po té vesnici, abychom nějaké ty kontakty sehnali, nějaké lidi.“ (Ž4) Jedna z respondentek zmiňovala kromě vysoké náročnosti na pohyb a energii také množství věcí, se kterými musí v terénu při své práci manipulovat. I když v době průběhu výzkumu byly podmínky specifické skrze aktuální společenskou situaci kolem koronaviru, i ve standardních společenských podmínkách se respondentka potýkala se značným množstvím techniky. „My jsme někdy jako voják v tom polní. Ted' mám dvoumetrovou tyčku, mám s sebou tohleto jako mikrofon, mám s sebou takzvaný kodek, což je taková jako kdyby vysílačka a máte s sebou notebook. Mám dvě ruce, z toho jednu po

operaci. A to máme ještě fotit. Máme dělat ten multimediální obsah, takže si myslím, že to je někdy opravdu fyzicky náročné.“ (Ž3)

Psychickou náročnost novinářské práce hodnotí respondenti různě, rozdíly jsou patrné opět podle zaměření médií – jako náročnější hodnotí svou práci novináři denního zpravodajství, jako méně náročnou novináři zájmových a lifestyleových titulů. Jedna z respondentek pracující v lifestyleovém měsíčníku sama uznává, že její práce není v porovnání s ostatními novináři příliš náročná. *„Psychicky náročný je to někdy, většinou, když se blíží uzávěrka. Ale jako, myslím si, že je víc náročnějších pozic a prací v odvětví, tady v tom oboru.“ (Ž1)*

Psychicky náročnou hodnotí novináři a novinářky svou práci zejména kvůli množství stresu, se kterým se musí vypořádat. Častý je v zaměstnání tlak na čas, rychlost a maximální výkon. *„Musíte být taková... zvládnout stres. [...] Ale co bude ve dvanáct, musí být ve dvanáct, ve dvanáct jsou zprávy. Tak na psychiku je to náročné hodně.“ (Ž3)* Kromě stresu se musejí novináři a novinářky potýkat s únavou a vyčerpáním, které může vyústit až syndromem vyhoření. *„Je to práce, která tím, že má vysoký pracovní nasazení, tak je řekněme hodně opotřebovavací, je to teda trošku víc únavný.“ (M2)*

V práci taky respondentům chybí pravidelný režim. Své fyzické potřeby musí přizpůsobovat práci. *„Je to fakt všechno na minutu. A pojd', pojd', pojd', pojd', pojd'. [...] Vidím dejme tomu ten rozdíl mezi mnou a kameramanem, že on se třeba v klidu nají. [...] A já mezitím tady jsem u toho počítače a musím si vypisovat nějaký věci, shánět kontakty a obvolávat. A když už seženu lidi, hned musíme jet, abychom to do večera stihli. Takže já se ani nenajím.“ (Ž4)*

I pokud novináři a novinářky nepracují v médiích na plný úvazek, práci se často věnují každý den. Záleží však na typu média a náplni práce. Například zájmové měsíčníky mají pracovní podmínky benevolentnější a skloubit práci například se školou je zde možné. *„Vlastně ta práce mě jako zaměstnává mnohem víc než škola a jako ta škola je jako upozaděná jako od té doby, co mám tady tu práci. Ale dá se to jako dost dobře zvládat. Věnuju se tomu teda každý den a nejen jako psaním, ale i tím, že chodím na různé tiskovky, na různé akce, setkávám se jako s různějma inzerentama nebo s různýma PR lidma. [...] My máme to jakoby hodně takový benevolentní v redakci. Jakože, jako ty co jsou zaměstnaný, tak tam jsou jako častějč určitě, ale že bysme tam jako každý seděli od osmi do pěti nebo tak, tak to jako ne. (Ž1)*

4.2. Čas na rodinu?

Respondenti, kteří jsou bezdětní, svůj rodinný život sdíleli především s rodiči, případně i partnery. I přesto, že tito dotazovaní novináři a novinářky nemají děti, dle svých slov jsou také velmi časově vytížení. Častěji než kvůli skloubení pracovního a rodinného života však uvádějí, že je to kvůli jejich aktivní povaze, koníčkům a potřebě „neustále něco dělat“. V jednom případě ale respondentka svou profesi hodnotí jako absolutně neslučitelnou s rodinným životem. Zcela opačný názor měla jiná respondentka, která již děti má. Dle ní je nejdůležitější spokojenost rodiny, tedy rodičů i dětí. Jako hlavní v této oblasti vidí to, aby byli rodiče spokojeni sami se sebou i v práci. „*Nemyslím si, že by rodině pomohlo, kdybych doma byla víc a byla bych třeba paní na úřadě, byla bych našťvaná, chodila bych domů našťvaná a byla bych s nima každé den, tak si myslím, že by si to hned rozmysleli a radši mě poslali zpátky do televize.*“ (Ž3)

Dotazovaní, kteří již jsou rodiči, nejčastěji uváděli, že novinářská profese je i přes časovou náročnost docela dobře slučitelná s rodinným životem. „*Vždycky jsem čas na tu rodinu měl, pro mě je důležitá. Takže nikdy jsem to až tak jako nepřevyšoval, že jsem jako byl jenom v práci. Mám prostor se věnovat rodině a je pro mě důležité to mít, protože bych jako nezvládl být jenom v práci.*“ (M1) Někteří z respondentů berou náročnost jako neoddělitelnou součást novinářské profese a jsou schopní přizpůsobit jí i rodinný život ani nevnímají její dopad nijak negativně, mají k ní neutrální vztah ale zároveň si uvědomují, že řada zástupců stejné profese to může vnímat jinak. „*Nedostatek času na jiný aktivity, vám někdo bude říkat, že je to nevýhoda. Já to za nevýhodu nepovažuji. Protože prostě chápu, že to je nutná součást týchletý práce, pro kterou jsem se svobodně rozhodl, že ji jako chci dělat.*“ (M3) Pokud se ale novináři věnují práci, která vyžaduje maximální nasazení, flexibilitu a nutnost cestovat, zejména v audiovizuálních médiích, jejich názor se liší. „*Není to práce, která je úplně kdoví jak nakloněná rodinnému životu, bohužel.*“ (M2)

Sami novináři a novinářky s dětmi přiznávají, že často až velmi často hledají výpomoc s hlídáním u blízkých – ať už u přátel nebo u prarodičů. „*Voláme babičkám. Děláme to často, že potřebujeme vypomoci.*“ (M1) Konkrétně babičky dětí, tedy matky nebo tchýně novinářů, bývají nejčastěji těmi osobami, na které je část zodpovědnosti za děti přenesena. „*Tak máme babičky. Tak by je hlídaly babičky. Ti dědečkové jsou trošku na prd, tak babičky.*“ (M2)

4.2.1. Novináři, novinářky, rodičovství a rodičovská dovolená

Pokud šlo o plánování rodiny, dotazovaní novináři a novinářky ve věku kolem 25 let dosud rodinu neplánují. „*Někdy v budoucnu bych chtěla mít děti, ale počítám, že tak do třiceti to pro mě nebude aktuální.*“ (Ž1) Co se týče možností jít na rodičovskou dovolenou, mladí dotazovaní v rozhodování, který z rodičů by se na čas částečně nebo úplně vzdal práce kvůli péče o dítěti, nezohledňují příliš otázky genderu, jako podstatnější uvádějí potenciální pracovní pozici a plat v danou chvíli. „*Tak asi by to záviselo na výši platu samozřejmě. A záviselo by to asi na tom, jako jakou práci bych v tu chvíli měla. [..]. Asi tady to všechno jako záleží, ale primárně asi jako ta výše platu, no. Ale jako já se přiznám, že já nad tímhle jako vůbec nepřemejšlím. Vůbec prostě.*“ (Ž1)

U dotazovaných mužů-otců byla z výpovědí patrná určitá tendence brát jako samozřejmost stav, kdy na rodičovskou dovolenou nastupuje matka dítěte. U výpovědi jednoho z respondentů pak bylo patrné, že si sám nepřipouští skutečnost, že je zastáncem stavu, kdy matka opustí svou kariéru, přitom nevědomě tuto skutečnost potvrzuje volbou slov. „*Žena samozřejmě byla se dvěma dětmi na mateřské dovolené, to znamená že asi na pět let vypadla z pracovního procesu. [...] Ani já ani žena jako neprahne nějak úplně po kariéře za cenu toho, že by to mělo narušit nějaké naše další fungování tak, že by se něco pokazilo. Moje žena méně prahne ještě navíc po nějaké kariéře než možná já.*“ (M1) Další z dotazovaných mužů, který již je otcem, připustil, že doma nad možnostmi jít na rodičovskou dovolenou diskutovali, nakonec se své práce vzdala žena, která pracovala původně také jako novinářka a tuto profesi kvůli těhotenství a dětem opustila. „*V momentu, kdy přišly děti, tak samozřejmě byla úvaha, kdo teda s nima bude doma. V tomto jsme byli tradičnější, že teda doma zůstala žena. A to je ten moment, kdy vlastně se z ní stala scénáristka, protože ta novinářina se prostě v tom těhotenství dá dělat opravdu jenom těžko, zvlášť ta televizní, ta se takhle dělat nedá.*“ (M2)

Novinářka, která již má dvě děti, uvedla, že sice na rodičovskou dovolenou nastoupila ona, její dobu měla ale zkrácenou na rok a půl a po dohodě se zaměstnavatelem jí bylo umožněno pracovat na částečný úvazek, když byly děti malé. Část rodičovských povinností v té době převedla na svou matku. Sama novinářka uvedla jako hlavní důvod zkrácení rodičovské dovolené fakt, že jí práce chyběla. „*Se svým zaměstnavatelem jsem se domluvila, že budu chodit třeba jenom na dopoledne, nebo že budu chodit jenom pár dnů v týdnu. A po tý práci se mi stejskalo a měla jsem pocit, že protože jsem o ty kluky starala moje maminka,*

tak že vlastně o nic moc nepřijdou, že pro ně bude lepší, když budou mít doma spokojenou maminku, která pracuje, než našťvanou, která s nima bude doma.“ (Ž3)

Velmi negativní zkušenost, pokud jde o práci a potenciální rodičovství, měla jedna z respondentek, která kvůli mimořádně náročné práci, nutnosti výjezdu k tragické události a velmi nepříznivým podmínkám při natáčení, potratila. „*Bylo mínus patnáct stupňů, já jsem tam byla celou noc, do rána, do desíti. [...] No a další den jsem zjistila, že jsem prostě potratila. A já jsem ani nevěděla, že jsem těhotná. A to jsou dlouho, dlouho jsem to nepřiznala partnerovi. Pak jsem ale musela, když přišly nějaké zdravotní problémy. A to bylo špatný. Pocity byly hrozný, nikdo na to nebere zřetel. Já nejsem stroj.“ (Ž2)*

4.2.2. Vliv rodiny na práci

Většina respondentů nemá pocit, že by jejich rodinný život nějak omezoval jejich novinářskou profesi. Výpovědi souvisely s rodinnými akcemi, kdy respondentka neodjela na pracovní cestu kvůli rodinné oslavě, nebo třeba nemocí dětí a nutnosti zůstat tak s nimi doma. Ani jeden z těchto případů není specifický pro novinářskou profesi, ale může ovlivnit také jakékoli jiné zaměstnání.

Výrazněji pociťoval vliv rodiny na svou práci pouze jeden respondent. Tento novinář na rozdíl od ostatních mnou dotazovaných při své profesi často čelil extrémním situacím a vyskytoval se i v nebezpečných oblastech, což mu mohlo pomoci k uvědomění si nových pocitů. „*Čistě fakt, že jsem rodič prostě ovlivňuje moje vnímání reality. Byla pro mě zásadní změna, když jsem se stal tátou pro vnímání třeba utrpení lidí v krizových situacích. Myslím, že jsem se v tomhleto ohledu stal výrazně vnímavějším a empatičtějším.“ (M2)*

Jeden z respondentů se při rozhovoru vůbec nechtěl vyjadřovat o svých dětech. Potvrdil, že děti má, ale blíže se tomuto tématu nechtěl věnovat, právě kvůli své profesi, i přes ujištění o anonymizaci výzkumu. Vzhledem k tématu, kterému se v médiích dlouhodobě věnuje, respondent usoudil, že by podobně citlivé informace týkající se jeho rodiny mohly být snadno zneužity, pokud by někdo dokázal identifikovat jeho osobu na základě výpovědí. I tento přístup považuji za vliv rodiny na novinářskou profesi – novinář pociťoval jakousi míru nejistoty až strachu o své blízké a ze zneužití informací o nich, která právě souvisela s náplní jeho práce.

4.2.3. Vliv práce na rodinu

Zatímco vliv rodiny na práci respondenti ve většině případů nepocítovali, nebo nepocítovali specifičnost vzhledem k novinářské profesi, vliv práce na rodinu potvrdili téměř všichni. Míra vlivu se lišila podle druhu novinářské profese. Opět platí, že nejvýrazněji pocítoval vliv respondent často cestující do zahraničí, který kvůli tomu nebyl u řady rodinných událostí. „*U svých dětí jsem prošvih několik věcí. Takový to, když se začíná chodit nebo když se začíná smát. Prostě jako u řady těch věcí já jsem nebyl, protože jsem prostě musel prostě sledovat, co se děje na řadě frontových linií.*“ (M2)

To, že novinářské profese výrazněji ovlivňuje jejich rodinný život, potvrdily také novinářky a novináři pracující v pohotovostním režimu nebo na služby v klasickém zpravodajství. „*Veškeré tyhle rodinné akce, to je strašný problém. [...] I když mám tu pohotovost, tak jako já jsem doma, ale čekám na zazvonění telefonu. Já se nemůžu moc hýbat.*“ (Ž4) „*Kolikrát se mi stalo, že jsem měla narozeniny, byl Valentýn, naši měli nějaké výročí... byl požár a musela jsem jet.*“ (Ž2) I když u většiny respondentů a respondentek rodina podporovala novinářskou práci, jedna respondentka přiznala, že vnímá také nespokojenost svých blízkých se svou profesí z hlediska náročnosti na čas i energii. „*Moji rodiče by byli nejradši, kdybych odešla, kdybych si našla něco klidnějšího. [...] Přítel by mě taky rád viděl doma častěji. [...] Chtěl by, aby, až přijdu domů z práce, abych třeba šla hrát badminton, jezdila na koloběžce, abychom si šli spolu zacvičit. Ale na to fakt energie není, Někdy ani ta nálada není.*“ (Ž2)

Menší vliv pak je patrný u žurnalistů a žurnalistek na vyšších pozicích, v zájmových médiích s delší periodicitou vydávání nebo u novinářů s nepravidelnou pracovní dobou, která jim ale umožňuje pracovat některé dny delší směny a jiné dny mít volno. Dle výpovědí respondentů je zde často možnost vyměnit si službu s kolegy a práci si tak přizpůsobit. „*Já se snažím, když je nějaká akce, na kterou děti chtějí, abych tam s nima byla, tak se snažím vždycky vyměnit službu tak, abych mohla být s nima, když oni chtějí, ale není to tak, že bych nějak zásadně musela něco omezovat ať už na straně rodiny, nebo na straně práce, to si nemyslím.*“ (Ž3)

4.3. Novinářská profese jako překážka k harmonickému vztahu?

Většina z dotazovaných novinářů a novinářek byla v partnerském vztahu nebo manželství. Jeden z respondentů byl svobodný a aktuálně bez partnerky, dle jeho vlastní výpovědi ale tento stav nemá s profesí nic společného.

Až na jednu výjimku potvrdili všichni dotazovaní, kteří žijí v manželství či partnerství, že práce v jejich vztahu způsobila neshody. Všichni z nich ale také uvedli, že to považují za normální stav, se kterým se potýká každý, nevnímají jej tedy jako specifický pro novinářskou profesi. *„Tyhle věci se jako běžně v rodinném životě dějou.“* (M1) I přes neshody všichni dotazovaní uvedli, že je jejich partneři a partnerky podporují v práci a jsou jim oporou. *„Já si myslím, že [blízcí - pozn. aut.] považují za důležitý to, co dělám a považují za důležitý ten časopis, ve kterém pracuju. Speciálně moje žena, se kterou jsme hrozně dlouho spolu, tak pro tohleto vždycky měla jako velký pochopení.“* (M3)

Tři z respondentů, kteří byli v době rozhovoru v manželství nebo partnerství, uvedli, že partner či partnerka také pracuje v médiích, ve dvou případech přímo v novinářské profesi. Tuto skutečnost hodnotili všichni tři dotazovaní pozitivně. Podobné či stejné profesní zaměření partnera dle respondentů pomohlo ve vztahu k většímu porozumění a toleranci, partneři si vzájemně nevyčítají dlouhou pracovní dobu ani vysoké pracovní nasazení. *„Často lidi mívaj problémy v partnerství. Já mám kliku že moje žena je novinářka sama. [...] Strávila, byť ne v zahraničí, strávila v terénu, v kraji strávila dlouhý léta, tak má proto přece jenom větší pochopení než měly jiný dámy, se kterýma jsem trávil čas předtím.“* (M2) Jedna z respondentek uvedla, že kvůli novinářské profesi obou dotazovaných musí oba partneři dobře plánovat svůj čas. *„Já si myslím, že si to dokážeme jako nějak zkoordinovat. Prostě... někdy se stane, že trávíme večer tak, že každé sedíme u počítače a děláme věci do práce no.“* (Ž1)

V jednom případě respondentka vyzdvihovala osobnost svého partnera. Její názor spočíval v tom, že pokud mají ženy dobrou pracovní pozici, navíc v médiích, kde se z nich stávají veřejně známé osobnosti, musí mít muži silnou osobnost, aby se s úspěchem svých žen vyrovnali, přijali je a aby negativně neovlivnil atmosféru vztahu. *„Nevím, jestli chlap je... jestli každé chlap je schopnej unést to, že má vedle sebe ženskou, která je veřejně známá, a která vystupuje na veřejnosti. Tak si myslím, že to chce hodně silnou osobnost, aby to ten chlap jako ustál. [...] Takový ty ženský, co jsou hodně vidět, ty moderátorky, tak nemaj jakoby úplně ideální ty vztahy s těma svejma partnerama a je to asi daný tím, že je to náročný*

prostě ustát toho silného člověka a obzvlášť, když je to ženská, tak se s tím jako srovnat.“
(Ž3)

Naopak další z respondentů zase přiznal, že jeho žena může mít pocit, že muž svou práci vnímá jako nadřazenější té její, i když to tak není. *„Někdy asi mám tendenci se tvářit, že moje práce je důležitější než její, nebo ona to jako možná někdy si myslí, že já si to myslím, ale tak to samozřejmě není. Protože její práce je stejně jako zajímavá a důležitá jako moje.“*
(M3)

4.4. Novináři a novinářky jako přátelé

I přesto, že drtivá většina respondentů uvedla, že jsou kvůli své profesi velmi časově vytížení a většina z nich tráví velkou část nepracovního času s rodinou, partnerem nebo partnerkou, všichni respondenti také uvedli, že mají čas relativně pravidelně se scházet s přáteli. Většina respondentů zde zmiňuje zejména svou aktivní a společenskou povahu. *„My jsme voba dva, respektive všichni čtyři, hodně společenský, takže s přáteli se setkáváme jak to jenom jde. Dobrých kamarádů máme spoustu, naštěstí. Vidáme se s nima furt.“* (M2)

Pokud jde o vztahy na pracovišti a s kolegy, na přímé dotazy respondenti ve všech případech odpovídali, že mají s kolegy velice dobré až výborné vztahy. Na dotazy ohledně přátel obecně ale jen dva respondenti spontánně odpověděli, že mají přátele i mezi kolegy z práce. *„Vidáme se furt. Furt. Tak já mám kamarády v práci, tak to je jedná velká výhoda.“*
(M2)

4.5. Koníčky novinářů

Co se týče dotazů na koníčky, respondenti uváděli různé zájmy a činnosti. Dva z dotazovaných se shodli na tom, že jejich největším koníčkem je právě novinářina, ať už přímo nebo psaní jako takové. *„Novinářina, psaní knížek, to mě baví. Protože to je vždycky, ono samozřejmě se to podobá nebo je to stejný jako ta novinářina. Tak já nejsem žádný spisovatel, žejo. Ale jsem novinář, kterej píše sem tam nějakou knížku. Ale hrozně mě to jako bavilo, protože to byla možnost vždycky dostat se tak hloubš do nějakýho toho světa, který jsem tak jako neznal.“* (M3)

Část novinářů také spojila své koníčky se svou prací, někteří mají zálibu v četbě, ve které také vyhledávají informace pro média, jiní například ve sportu, o kterém pak píš

články. „Četba je součástí i mé práce, nemyslím tím zrovna beletrii ale odbornou literaturu, který vlastně asi věnuju výrazně víc času než beletrii.“ (M2) „Třeba, když jsem ještě dělal, psal o hokeji, tak se to vlastně dá zkombinovat s tou zábavou.“ (M4)

Všichni novináři a novinářky ale uvedli, že koníčky v určité oblasti přizpůsobují své práci. Téměř všichni přitom uváděli, že práce ovlivňuje jejich koníčky zejména z hlediska časové náročnosti. Část z dotazovaných si nechávala koníčky na nepracovní víkendy, část na volné dny mimo službu a část na odpoledne, večery nebo noci po práci. Jednomu z respondentů se například osvědčily trvalé rezervace sportovišť, kterým tak přizpůsobuje svůj pracovní rozvrh. „Florbal a badminton mám po práci. Na to mám trvalé rezervace, aby se to nedalo vynechat.“ (M1) Úplně opačný přístup ke svým koníčkům a volnému času měla ale novinářka, která upřednostňuje neorganizované, spontánní aktivity. Dle jejího názoru jí práce neumožňuje moc plánovat, musí se přizpůsobovat aktuálním situacím. „Všechno, kde se nemusí objednávat, to já vítám. Jakýkoli systém mi v tomhle dělá docela problém. Takže četba je u mě na prvním místě, pak pěší turistika, zahradničení a tak.“ (Ž4)

Kromě pohybových aktivit a četby také respondenti uváděli sledování filmů a seriálů, které jim pomáhají relaxovat. „Když přijdu domů, tak abych vypustila z hlavy to, co jsem právě odvysílala, tak si tam pustím Netflix a HBO, něco jinýho do té hlavy, no.“ (Ž3)

4.6. Úklid, domácí práce a novinářská profese

Názory novinářů a novinářek na úklid a péči o domácnost obecně se velmi liší. Obecně se ale dá říci, že z rozhovorů nevyplývá, že by žurnalistická profese jakkoli ovlivňovala přístup respondentů k těmto činnostem. Většina respondentů – ti, kteří sdílí domácnost v páru nebo už mají děti, uvedla, že si úklidové práce dělí půl na půl s partnerem, případně vypomáhají i děti. Respondent žijící s rodiči se na úklidu podílí také, činnosti ale sdílí s ostatními dospělými v rodině. Respondent žijící sám se o domácnost také sám stará.

Ženatí novináři často uváděli dvě rozporuplné informace, a to, že si povinnosti dělí půl na půl se ženou, ale také to, že primárně se o domácnost stará žena, což potvrdila většina z nich. „Já jsem strašně pořádný, ale nerad uklízím. [...] Primárně se u nás o domácnost stará manželka. Já se na tom taky podílím – vařím, uklízím kuchyni, vysávám, zalívám kytky a nevím co všechno.“ (M1) „Myslím, že úklid je tak půl na půl. [...] Jako myslím si, že víc toho bude dělat žena, než toho dělám já. Ale neumím tohle změřit. Neřek bych, že jsem typ muže, který se doma úplně veze.“ (M3) Jeden z ženatých respondentů ale na rozdíl

od ostatních zdůrazňoval, že se s ženou o povinnosti striktně dělí a prezentoval svůj vyhraněný názor odmítající možnost, že by žena měla být primární pečovatelkou o domácnost. „*Jako v životě bych neřek takovou hovadinu, jako že doma pomáhám ženě, to ne. My máme prostě voba padesát procent akcí a tím pádem padesát procent odpovědnosti.*“ (M2)

Pokud jde o vztah k úklidu jako takový, názory respondentů byly různé, ale žádný nepřevažoval— mezi novináři se tak vyskytují milovníci pořádku, lidé s neutrálním přístupem i ti, kteří nemají k domácím pracím a úklidu kladný vztah. „*Já jsem vychovanej uklízecí fašistkou, takže v zásadě myslím, že na standardního českýho chalpa jsem až pošahanej co se týče pořádku.*“ (M2) „*Jako nemůžu říct, že bych uklízela ráda. [...] Neřekla bych až negativní, ale přehnaně pozitivní taky ne. Asi takový úplně normální vztah.*“ (Ž1) „*Tak vařím, uklízím, ale nepřeháním to. Není to něco, co by mě extra naplňovalo, беру to jako nutnost, kdybych mohla, tak nevařím a neuklízím.*“ (Ž3)

U jedné z dotazovaných osob, která projevily negativní vztah k úklidu, také vypomáhala s částí povinností paní na úklid. Respondentka se na ni obrátila jednak z důvodu negativního vztahu k určitému typu prací, ale také kvůli tomu, že považuje práci odvedenou pomocnicí za kvalitnější, než jakou by zvládla sama. „*Mám hospodyni. [...] Nemám na to vztah no, myslím, si, že to není... no vůbec, nejsem ta hospodyňka. [...] Běžně nám tady pomáhala paní třeba s košilema, nebo jsem měli i pána na sekání trávy.*“ (Ž4)

4.7. Novináři a sociální sítě – práce nebo koníček?

Při dotazování na pracovní dobu a čas strávený v práci drtivá většina dotazovaných nebyla schopná dát konkrétní odpovědi. Kromě času strávených v redakcích, přímo tvorbou mediálních obsahů a podobně je totiž součástí novinářské práce i vyhledávání obsahu, názorů, informací, což v dnešní době probíhá dle respondentů z velké části i na sociálních sítích. Aktivita na sociálních sítích se tak pro mnohé novináře stala soukromou a zároveň také profesní oblastí. Osm z devíti mých respondentů je aktivní na různých sociálních sítích, jedna respondentka uvedla, že na sítích aktivní není ve smyslu, že by měla vlastní profily a věnovala se jim sama za sebe, pro práci ale sociální sítě využívat musí, a tak sleduje jejich obsah pasivně. „*Já to využívám jako informační zdroj pasivně, takže sleduju Twitterový účty a Facebookový stránky politiků, ale jinak to nepotřebuju.*“ (Ž3)

Kromě Facebooku jsou nejčastěji novináři aktivní na Twitteru a Instagramu, preference sociálních sítí souvisí se zaměřením jejich profese. Například módní redaktorka preferuje Instagram, zatímco novinář specializující se na politiku pak Twitter. „*Na Twitteru jsem aktivní nejvíc. Ten mě nejvíc baví, tam mě sleduje nejvíc lidí a já zároveň se snažím sledovat nejvíc lidí. A vidím v něm největší smysl pro moji práci. Na Facebooku samozřejmě, akorát, že to mě víc otravuje než Twitter, protože tam si myslím, že spíš čas ztrácím.*“ (M3)

Důvodů, proč chodí novináři na sociální sítě je několik. Většinou jde o inspiraci, sledování aktuálního dění a možnost dostat se do kontaktu s lidmi, se kterými by to bylo jinými kanály těžší. „*Většina nějaký inspirace a vůbec jako přehledu, co se v té módě děje pochází z Instagramu. [...] Já si myslím, že je to jako extrémně provázaný, ten Instagram s těma lajfstajlovýma médiema.*“ (Ž1) „*Pro mě osobně a pro časopis slouží Twitter jako komunikační kanál mezi mnou a čtenářema. [...] Potom Twitter používám jako zdroj informací pro mě. Sleduju tak kolegy, kolegyně, novináře a novinářky a politiky. Oni třeba sdílí různé analýzy a materiály, kterých bych si normálně nevšimnul. Taky je to důležitý pro mě, že můžu kontaktovat lidi, se kterejma potřebuju mluvit a ke kterým bych se jinak nedostal.*“ (M3)

Novinářky a novinářky se často stávají známými osobnostmi, a to nejen když působí v audiovizuálních médiích. Tato známost či sláva s sebou nese i větší pravděpodobnost, že novináře či novinářky osloví na sociálních sítích fanoušci nebo naopak kritikové. Právě toto je důvodem, proč jedna z respondentek není sama za sebe aktivní na žádné sociální síti. „*A spousta lidí používá sociální sítě k tomu, aby si vybili svoji zlost a naštvanost na nás, na novináře, na televizi, takže já vlastně nemám ty sociální sítě, nebo nejsem na těch sociálních sítích jako vůbec aktivní z toho důvodu, abych si chránila jednak svoje soukromí a jednak svoje duševní zdraví, protože nemám za potřebí prostě číst o tom, jaká jsem kráva.*“ (Ž3)

4.8. Vztah novinářů k jejich práci

„Společensky je ta práce značně nevděčná. Protože prostě diváci úplně neviděj, co za tou prací je.“

(dotazovaný novinář, M2)

Pro hlubší porozumění vnímání vztahu novinářské profese a osobního či rodinného života respondentů byly součástí výzkumu také dotazy týkající se začátků novinářské kariéry, cílů, motivace, vnímání profese, ale i téma genderového složení redakcí a podobně. Názory respondentů shrnuji v podkapitolách níže.

4.8.1. Jak se novinář stane novinářem?

Jak se respondenti dostali k novinářské profesi? Téměř polovina z nich vystudovala žurnalistiku na vysoké škole, ostatní se k práci v médiích dostali po studiu vysoké školy nebo již během náhodou, do médií je vedl zejména zájem o informace a chuť zprostředkovávat je společnosti. *„Sháněl jsem práci při vysoké škole, protože jsem skončil dlouhý léta pro jednu zahraniční firmu, a pak v roce 1999 Nova nabírala nové lidi a já jsem byl vlastní poslední, koho tam nabrali. V zásadě jsem se dostal k novinářině dost náhodně.“* (M2)

Motivace, proč zkusit práci v médiích, měli respondenti různé. Část z respondentů hledala zajímavou různorodou práci. *„Přišlo mi to jako zajímavé povolání, které naskýtá zajímavé možnosti. Vždycky mě informace zajímaly a tahle práce mi přišla, jako že není stereotypní.“* (M1) Jiní se k práci v médiích dostali přes své zájmy. *„Začal jsem sledovat hokej a u nás hokejový klub hledal redaktory právě na nějakou částečnou výpomoc. To mi bylo čtrnáct nebo patnáct.“* (M2) Jedna z respondentek se rozhodla pracovat v médiích, aby pomohla své kamarádce s ospravedlněním u veřejnosti. *„Měla jsem kamarádku, která byla soudkyně, tehdy ji ministr spravedlnosti odvolal z funkce. Mě se to zdálo nespravedlivý, tak jsem ji chtěla nějak pomoci.“* (Ž3)

Většina z respondentů začínala v médiích na různých praxích či stážích. *„V roce 2016 v červnu jsem na katederním Facebooku v Olomouci uviděla nabídku, že Burda Praha hledá redaktory na online, jako studenty myslím, nebo stážisty. Tak jsem tam napsala, chtěla jsem to mít jako praxi do školy.“* (Ž1) *„Hned po vysoké škole jsem nastoupil do deníku na redakční praxi a pak na normální běžné redaktorské místo.“* (M1) Jiní se k práci dostali

přes univerzitní média. „*Během studování na vysoké škole, kdy jsem se dozvěděl o studentském rádiu, které fungovalo na kolejích vysoké školy, kde jsem měl kamarády a díky nim jsem se dostal k tomu soukromému rádiu.*“ (M5)

4.8.2. Kam se v práci posunout dále?

Na otázky ohledně dalšího postupu kariéry nebo pozice, kterou by jednou chtěli lidé v médiích dosáhnout, respondenti odpovídali velmi váhavě, často neměli cíl nebo si jej již splnili. Z jejich odpovědí lze vyvodit, že novináři a novinářky se příliš nesoustředují na dosažení vedoucích pozic, zajímá je především tvorba kvalitního obsahu nebo momentální spokojenost s prací v aktuální chvíli.

„*Byl jsem spokojený, když jsem byl krajský šéfredaktor, ale i když jsem byl předtím zástupce šéfredaktora nebo redaktor. Přemýšlím jakoby časově v tom okamžiku, ve kterém se pohybuji a když to dělám dobře a díky tomu přijde i třeba nějaká jako kdyby možnost se někam posunout.*“ (M1) Někteří respondenti také zmiňovali, že jim vyhovuje věnovat se několika různým oblastem a funkcím zároveň, čemuž se chtějí věnovat i nadále. „*Stávající pozice tím jedním zadkem na několika židlích mi vlastně dává to, co mě na tý novinářině baví.*“ (M2)

Jeden z respondentů také podotýkal, že novinářská kariéra dle něj končí až smrtí a neustále se rozvíjí, nelze v jednu chvíli dosáhnout maxima v novinářské oblasti. Lze dle něj jen pořád vyvíjet snahu dosáhnout maximální kvality článků do každého čísla časopisu. „*Ale vlastně každé tejdne v případně toho týdeníku se pokoušíte znovu a znovu do psaní nějakýho dobrýho článku a tohleto se jako cyklicky opakuje.*“ (M3)

Pokud respondenti viděli před sebou překážku v kariérním postupu, byla to většinou nutnost kvůli lepší či vyšší pozici opustit aktuální lokalitu a přestěhovat se do Prahy či Brna. „*Když jsem v regionu, tak ten kariérní růst je daleko víc pozastaven. Například vedení regionů sídlí v Praze, a pak je ten pohled, že vám někdy dají úkol, který je nemyslitelný.*“ (Ž4) Další z respondentek, která ale v budoucnu chce novinářskou profesi opustit, vidí odchod do Prahy či do Brna jako problematický skrze bydliště svých rodičů v daleko od těchto měst. „*Odjet někam do Brna nebo do Prahy a dělat tam tu mluvčí, tak jako pro mě, pro jedináčka, kdyby se jim cokoliv stalo, tak pro mě ten dojezd je úplně strašidelný.*“ (Ž2)

4.8.3. Myšlenky na opuštění profese

Větší polovina dotazovaných uvedla, že již přemýšlela nad opuštěním novinářské profese a změnou oboru. Jedním z důvodů, proč novináři zvažují změnu oboru je náročnost práce a nutnost nekončícího vysokého nasazení. „*Víte co? Každý je někdy unavený, někdy je toho hodně, přemýšlíte o tom, jestli tím pádem ta vaše práce dává smysl.*“ (M1)

Dalším důvodem pak byla chuť věnovat se více koníčkům nebo oblastem člověku blízkým. V tomto případě ale respondentka zvažovala spíše rozšíření své profese o další obor než opuštění žurnalistiky jako takové. „*Jako vyloženě žurnalistiku, že bych nedělala, to jsem asi nikdy jako nepřemýšlela jako, že bych se toho úplně vzdala. Spíš jakoby celou dobu pořád přemýšlím, jak k tomu přidat ještě něco, co bude trochu jiný prostě a bude to souviset s tím, co mě baví.*“ (Ž1)

Jeden z respondentů novinářskou profesi v minulosti opustit kvůli nutnosti změny v životě a skutečnosti, že už jej práce nenaplňovala. Po letech se ale k profesi vrátil a krize se již neopakovala. „*Po tom, co jsem se dostal do časopisu, tak zhruba po dvou a půl letech, což jsem psal vesměs o domácí politice, tak mě ti politici hrozně lezli krkem. [...] Myslím si, že to nebyla primárně chyba jako těch politiků, že to byla moje chyba, že jsem byl v nějaký jakoby křeči. [...] A cejtil jsem, že potřebuju nějakou změnu.*“ (M3)

Jeden z respondentů v průběhu rozhovoru přiznal, že se rozhodl s žurnalistikou skončit a v květnu letošního roku nastoupit na jiné pracovní místo. Jeho hlavní motivací byla malá možnost uplatnění se jako novinář v malém městě, ale také obecně malá možnost uplatnění se v oboru. Rozhodl se proto přestěhovat i změnit obor z žurnalistiky na marketing. „*Udělal jsem si rozhled na tom pracovním trhu, ať už u nás nebo i ve větších městech, že ty pozice redaktorské a obecně žurnalistické jsou strašně málo nabízené. A když už jsou nabízené, tak je to za naprosto minimální peníze anebo třeba jenom na poloviční úvazek. A uplatnit se v tom oboru je naprosto, řeknu, nemožný. Pokud třeba člověk nebydlí v Praze, to je taková výjimka a já v Praze bydlet nechci, takže to, no.*“ (M4)

Další z respondentek zvažuje odchod z profese kvůli její mimořádné časové, psychické a fyzické náročnosti a plánům mít v budoucnu rodinu. Svou aktuální pracovní pozici považuje s rodinným životem za neslučitelnou, v budoucnu by tak chtěla přejít do oblasti PR a stát se tiskovou mluvčí.

4.8.4. Nedostatečné finanční ohodnocení

Dílčím cílem mého výzkumu nebylo zabývat se přímo finanční stránkou novinářské profese, sami respondenti ale velmi často nízké finanční ohodnocení své práce zmiňovali jako jeden z důvodů pro opuštění novinářské profese i jako demotivující faktor k práci. *„Novinařina není oblast, ve který člověk bohatne. Kdo chce být milionář, tak by si asi mohl najít jiný povolání. [...] Já si vůbec nestěžuju, ale není to něco, kde si člověk vydělá za pár let na dům a na nový auto. Jako tak to fakt není.“* (M2)

Často novináři a novinářky zmiňovali také problematiku neplaceného obsahu na internetu, kvůli kterému lidé ztrácí zájem o tištěné tituly a nejsou zvyklí platit za přístupy k mediálním obsahům online, nevidí pak hodnotu novinářské práce. *„Není jednoduché období v tom, že většina lidí dneska informace a zpravodajství čerpá z internetu a zároveň za to není ochotná adekvátně platit. [...] Lidí se neuvědomují tu hromadu práce, kterou ti redaktoři odvádějí.“* (M1)

Finanční stránku věci dle další respondentky ovlivňují také preference inzerentů, kteří v dnešní době čím dál více dávají přednost alternativním možnostem zejména online marketingu a neinvestují tolik financí do inzerce v tisku. *„Ty tištěný média jsou nějaký způsobem na tom jako hůř a hůř. [...] Si myslím, že to je dost velké posun v tom, že samozřejmě spousta firem dá peníze mnohem radši influencerům, než by si koupili stránku v časopise. Takže ta finanční stránka tý práce není zas tak úplně jako skvělá no. Ale to si myslím, že tak jako všichni novináři maj. Novinařina není žádná úžasně placená práce.“* (Ž1)

Jeden z respondentů nevidí finanční problémy médií tolik jako otázku platu novinářů, ale jako faktor, který ovlivňuje kvalitu produkovaných mediálních obsahů. Kvůli nedostatku financí v médiích dle něj nevznikají kvalitnější články, jelikož si médium nemůže dovolit tolik zaměstnanců, kteří by se jimi zabývali. *„Díky tomu, že ty český redakce jsou podfinancovaný, tak není dostatek peněz na zahraniční cesty a další věci. Není dostatek peněz, aby v těch redakcích jste měla jako dost lidí a mohla dělat jako kvalitnější a dlouhodobější články.“* (M3)

4.8.5. Novinařina jako společensky nevděčná práce

Při dotázání na nevýhody novinářské profese uváděli respondenti nejčastěji kromě časové náročnosti a nízkého platu také to, že čtenáři, posluchači nebo diváci si neuvědomují množství práce, které stojí za články a reportážemi a nedokáží proto ocenit novinářské povolání jako takové. *„Obecně mě navíc ještě trošku mrzí, ale to se netýká jenom novinařiny, ale i hodně dalších profesí v dnešním světě, že už nemají takový ten punc, řekněme té prestiže. Lidi si zvykli zprávy strašně běžně konzumovat. Existuje hodně fejkových webů, pak se to smíchává do jednoho, že ti novináři si třeba vymýšlejí a takhle.“* (M1)

Nejen, že novinařina dle respondentů ztratila prestiž, ale také je na ni nazíráno negativně. Dle respondentů společnost novinařinu vnímá jako podřadnou práci, kterou zvládne kdokoli. *„Nevýhodou novinařiny je, že člověk je hodně na ráně. Nevýhody novinařiny jsou takové, že ať ze strany politiků nebo širší veřejnosti, tak všichni mají pocit, že vědí, jak se ta novinařina správně dělá. Ono je to velmi odborný zaměstnání. Doktorovi si nikdo nedovolí mluvit do jeho práce, učitelé taky ne, ale o tom, jak dělat novinařinu ví každý.“* (M2) Novináři si jsou tohoto přístupu veřejnosti vědomi, sami se proti němu ale vyhrávají a vidí novinářskou profesi jako prestižní a náročnou. *„Že člověk má občas pocit, že novináři, to je něco jako pól takovej, ale já si tak rozhodně nepřipadám a připadá mi to jako velmi prestižní a zajímavý povolání.“* (Ž3)

Specifické je pak vnímání postavení novinářů pracujících v lifestylových magazínech. Dle respondentky je jejich pozice a úroveň vnímána jako nízká i ve srovnání s ostatními typy médií. Respondentka s tímto názorem přitom nesouhlasí, dle ní je důležité nahlížet na každé médium zvlášť a vyhnout se nálepkování titulů *„Taky se někdy setkávám, a to je jako asi tím, že se hodně pohybuju v tý škole, že ty lajfstajlový média nejsou brané jako něco kvalitního. Ale to si myslím, že ten rozptyl je jako hodně velkej. My máme tu textovou část docela velkou a docela si myslím furt, že tam děláme tu žurnalistickou práci třeba ve smyslu těch rozhovorů.“* (Ž1)

4.8.6. Motivace: Závislost na informacích, pravdě a publicitě

I přesto, že novináři svou práci často vnímají jako velmi náročnou časově, psychicky i fyzicky, finančně podhodnocenou a společensky málo uznávanou, stále v této oblasti ve většině případů zůstávají. I když motivace k setrvání v žurnalistické profesi se u každého z respondentů v detailech liší, základy zůstávají stejné. Novináři a novinářky jsou závislí

na informacích, jejich zprostředkování, ale i publicitě. I přesto, že nutnost maximálního nasazení novináři často vnímají jako nevýhodu profese, připouští, že právě toto nasazení a různorodost jejich práce je také jedním z faktorů, díky kterým ještě novinářinu neopustili. „*Baví mě neformálnost, baví mě bejt u věcí, když se dějou, protože jsem vystudovanej historik, tak mě baví bejt na místech, prostě když jakkoliv probíhají dějiny. Což je úžasný. Baví mě to nasazení, baví mě ten adrenalin. Baví mě jako úžasný lidi, se kterýma se můžu setkat, ať už jako respondenti nebo jako kolegové. Baví mě to nasazení vysoký.*“ (M2)

Jeden z respondentů uvedl jako hlavní výhodu novinářské profese skutečnost, že novináři mohou přinášet lidem pravdu a podílet se tak na rozvoji společnosti jako takové. „*Zároveň je to zaměstnání, kde jste placená za to, že hledáte pravdu nebo řekněme nejdostupnější verzi té pravdy. A to je jako taky skvělý, když vám někdo dává peníze za to, že hledáte celej život pravdu.*“ (M3) Motiv pravdy, zodpovědnosti vůči společnosti a přinášení nových informací v rozhovorech zmiňovali muži i ženy s různou novinářskou zkušeností i délkou praxe. „*Já bych se s tolika zajímavýma lidma v životě normálně nesetkala, to mě na tom připadá nejzajímavější, možnost odhalit třeba nějakou nepravost, dotlačit nějakýho politika k jasný odpovědi na otázku, na kterou třeba nechce odpovídat, máte možnost ovlivňovat vlastně trošičku dění kolem sebe.*“ (Ž3)

Kromě toho, že mohou novináři přinášet lidem informace a výše zmíněnou pravdu, může se jejich práce stát zdrojem zábavy, což také některé respondenty k práci motivuje. „*Můžu vystoupit před lidí, informovat je o něčem zajímavém, můžu jim přinést nějakou zábavu, můžu být pro ně nějakým... nevím, jak to říct... nosičem dobrých zpráv.*“ (M5)

Respondentky, které nejvíce vnímaly časovou náročnost své profese se obě shodly na tom, že největší výhodou jejich práce je její rozmanitost. „*Odšlapat si to, jít do terénu, být s lidma. Tak to je droga. To vám jako potom chybí.*“ (Ž4) Jako plus hodnotily, že si mohou vyzkoušet spoustu věcí, potkat se se zajímavými osobnostmi, dostat se na místa, kam se běžný člověk nedostane a podobně. „*Byla jsem osmnáct set metrů pod zemí [...], můžu si zkusit cokoliv. Svářela jsem, foukala jsem sklo [...] Tady tohlencto na tom miluju.*“ (Ž2)

4.9. Genderové složení redakcí

V teoretické části výzkumu jsou prezentována data, dle kterých by měly ženy jako novinářky tvořit přibližně polovinu tvůrců mediálních obsahů. Co se týče podílu jejich zastoupení na vedoucích pozicích, ženy by měly v oblasti médií tvořit přibližně 25 % manažerů, vedoucích redakcí a podobných řídicích pozic.

Co se týče redakcí zpravodajství a politicky zaměřených médií, většina respondentů výše zmíněné statistiky ve svém vnímání složení redakcí reflektuje. „*Máme tam kluky, holky. Já vlastně nevím, já si myslím, že je to tak půl na půl.*“ (M3) „*V zastoupení mužů a žen v té naší redakci je to tak na stejno.*“ (M5) „*V naší redakci z hlediska kmenových převládají ženy, když se do toho ale započítají taky externisté, tak je to půl na půl.*“ (Ž4)

Z výpovědí respondentů je patrná horizontální segregace ve vztahu k tématům, kterým se novináři věnují. Sportovní redaktori byli u drtivé většiny respondentů muži, pokud jde o redakci lifestyleového magazínu se zaměřením na kosmetiku a módu, redakci tvořily pouze novinářky, jediný muž zde působil na nežurnalistické pozici. „*Máme jednoho muže, grafika. Všichni jsme jinak ženy, i ve vydavatelství převažují ženy, si myslím. Generální ředitelka je taky žena a tak.*“ (Ž1) Jako zvláštní skupinu lidí hodnotil jeden z respondentů zahraniční zpravodaje, kde ženy jsou ve výrazné menšině. Zde ale respondent argumentoval specifičností pozice a nutných vlastností vhodného pracovníka, gender zde dle něj není relevantní. „*Máme jedenáct zpravodajů a tam je teda žena jenom jedna. [...] Není v tom žádný záměr, to se prostě tak stalo. Zpravodajové úplně nerostou na stromech jako. Jsou to dlouholetý lidi, kterých řada z nich je na několikátém zahraničním postu.*“ (M2)

Co se týče zastoupení žen ve vedoucích pozicích, přibližně polovina respondentů uvedla, že ženy jsou ve vedení redakcí, případně vydavatelství či jiných řídicích pozic zastoupeny stejně často jako muži. „*Donedávna, než jsme změnili vlastníka, tak generální ředitelka vydavatelství byla žena, moje ředitelka pak taky byla žena, finanční ředitelka byla, aji dneska je, žena. V dnešní době mám ve svém vedení muže, ale i ve vydavatelství je hodně žen na vyšších pozicích.*“ (M1)

Část respondentů měla ženy zastoupené v nižším vedení, ve vrcholovém managementu ale působili již jen muži. „*Tam, kde jako ten vítr už hodně fouká, tam už jsou muži.*“ (Ž4) Jedna z respondentek také sama naznačila výraznou genderovou nerovnost na vedoucích pozicích v rámci redakce. Jako jediná z dotazovaných také tuto skutečnost přímo pojmenovala nevyvážeností a refletovala ji s negativním postojem. „*Ale v tom vedení je více chlapů, než ženských a třeba my jsme, jak je nás šest moderátorů, tak z těch šesti*

moderátorů jsou dva kluci, který mají nějakou funkci, ten jeden jí měl taky, ale už ji nemá, a my tři ženský nemáme žádnou. Taky to takhle ilustruje, jak to je. Když sedíme na poradě, tak u toho stolu třeba, když bysme to tak jako zhruba spočítali, tak tam třeba sedí dvacet lidí [...], tak z těch dvaceti lidí je třeba šestnáct chlapů a čtyři ženský.“ (Ž3) Stejně novinářka promluvila i o dalších redakcích, kde za svou novinářskou kariéru působila. Pouze u jedné ze tří vyjmenovaných redakcí uvedla, že byla struktura nadřízených genderově vyváženější, jelikož zde působila jako šéfredaktorka žena.

4.10. Strategie skloubení osobního a profesního života

Realizované rozhovory a následná analýza odhalily několik přístupů, které novináři a novinářky volí při skloubení pracovního života s životem soukromým a rodinným. Jednotlivé strategie se mezi sebou mísí a novináři je kombinují, aby získali maximum z obou životních sfér. Ani jeden z respondentů tak nereprezentuje striktně jednu z kategorií, ve svých životech dotazovaní volí různé rysy typické pro mnou identifikované strategie.

4.10.1. Smíření dělníci novinářiny

Strategie nazvané částečně pomocí in vivo kódu – smíření dělníci novinářiny, spočívá v maximálním pracovním nasazení i přes problémy, které může profese způsobit jak v psychickém a zdravotním stavu novinářů a novinářek, tak i co se týče harmonie rodinných vztahů. Novináři a novinářky se věnují na maximum své práci, a i přesto, že je pro ně rodina důležitá, vědomě ji upozadují před prací. *„Baví mě to nasazení vysoký, který tahle práce bere. [...] Takže máme vlastně ten náš rodinný život trošičku... ta historie je ovlivněná různýma válečnýma konfliktama. Oblíbená historka mého tchána je, že prostě jsme se přistěhovali do nového bytu a já jsem odjel do zahraničí na měsíc a on musel za mě převrtat všechny poličky, což je samozřejmě hovadina, protože převrtal jednu. Ale mám to na talíři navždycky. Nebo když jsem odjížděl od ženy po celkem náročný operaci, protože jsem musel do zahraničí na nepovedený armádní převrat.“ (M2)*

4.10.2. Striktní plánovači

Novináři a novinářky, kteří nechtějí ochuzovat svou rodinu o společně strávený čas, ale zároveň také chtějí zůstat maximálně nasazení v práci, se musí spoléhat na striktní plánování času a dodržování rozvrhů. Plánování času se týká jak skloubení práce s péčí o děti a domácnost, tak i skloubení práce s vlastním soukromým životem, koníčky anebo například schůzkami s přáteli. „*S kamarádkama se vídám, když mám volno. Tak většinou je to o víkendech, aby ty holky, protože ty chodí normálně do práce, tak aby ty holky mohly, tak je to většinou pátek, sobota nějaká, nebo tak. A když jedem na dovolenou, tak domlouváme se teda hodně dlouho dopředu, abysme se všechny sešly a sjednotily termín.*“ (Ž3)

4.10.3. „Umím říct ne“ novináři

Dle svých slov musí novináři a novinářky znát své meze a vědět, kdy se práci věnovat na maximum, a kdy už by byla míra práce neúnosná. Respondenti a respondentky tak sice odvádějí plnohodnotně svou práci, když se ale po nich chce příliš mnoho nad jejich pracovní možnosti a jejich práce by ovlivnila jejich vztah s blízkými, psychické rozpoložení nebo fyzický stav, práci jsou schopni omezit. Tímto se respondentům v některých situacích daří udržovat si rovnováhu mezi profesním a osobním životem a maximálně uspokojovat jak své profesní, tak i soukromé ambice. Tuto strategii ale volí spíše novináři s dlouholetou praxí v oboru, kteří již mají v rámci média vybudované své postavení. „*Už jsem se naučila omezit svou práci, kvůli mamce. Jakože třeba, musím jí nakoupit. A nemůžu jít z práce později, protože jí musím nakoupit a vyzvednout léky. Takže to jako akceptovali. Ale myslím si, že už je to tím... Že kdybych ted' začínala, tak bych si to nemohla dovolit. V momentě, kdy po tom žebříčku nějak vystoupáte... Tak já jim to vrátím úplně jinak.*“ (Ž4)

4.10.4. Dočasní novináři

Někteří respondenti a respondentky přiznávají, že je práce v médiích baví, ale z různých osobních nebo profesních kariérních důvodů nevidí svou budoucnost trvale v novinářině. I když se žurnalistice věnují řadu let, například kvůli vnímané nemožnosti skloubení novinářské profese s osobním životem, kvůli nízkému počtu pracovních příležitostí nebo nízkému platu v budoucnu plánují novinářskou profesi opustit a zaměřit se

ve své kariéře na jinou oblast, ať už s novinářinou související nebo ne. „*Snažím se vytvářet i vlastní projekty, abych tady u téhle profese neskončila. Protože chtěla bych jednou v budoucnu teda to dítě a ubírat se asi jiným směrem. [...] Taky bych chtěla mít nějaký vlastní projekt, dejme tomu... Moji rodiče celý život pracovali v pohostinství a teď mám takového partnera, který je zase jako zarytý železničář, a teď vytváříme nějaký projekt, který bychom chtěli v průběhu dvou let třeba realizovat.*“ (Ž2)

4.11. Rozdíly v přístupu mužů a žen

Při analýze jsem se snažila odhalit, zda gender respondentů nějak ovlivňuje jejich odpovědi a názory na novinářskou práci a její vztah k osobnímu a rodinnému životu. V rámci genderových rozdílů byly patrné rozdílné přístupy dotazovaných k úklidu, výraznější pak byl rozdíl při omezení rodiny prací a možnostech kariérního postupu.

Dotazované ženy více často než muži připouští svůj neutrální až negativní vztah k úklidu a domácím pracím. Oproti tomu muži více vyzdvihují svůj kladný vztah k pořádku a pomáhání s domácností.

Co se týče omezení rodiny prací, ženy více vnímaly, že jim práce do osobního života zasahuje. Ať už ženy jsou matkami, děti nemají nebo je plánují v budoucnu, jejich výpovědi o vlivu práce na osobní život se u tří ze čtyř respondentek týkaly omezení vztahu s dětmi, ať už vlastními nebo jinak příbuznými. Muži sice o omezení soukromého života hovoří také, méně často tuto skutečnost ale vztahují přímo k dětem. Ženy také ve svých výpovědích častěji než muži zmiňují menší možnosti kariérního posunu a povýšení. Jedna z žen v této souvislosti explicitně uvedla nevyváženost zastoupení mužů a žen ve vedoucích pozicích, další dvě ale nemožnost kariérního postupu zdůvodňují svým působením v regionálních redakcích a připouští, že v Brně či Praze by jejich možnosti mohly být lepší.

4.12. Existují další rozdíly?

Rozdílnost ve vnímání vlivu profese na soukromí novinářů a novinářek obecně více souvisí s charakterem redakce, ve které respondenti a respondentky působí, tedy zdali jde o redakci regionální, hlavní nebo se jedná o médium s jedinou centrální redakcí. Novináři z regionů častěji naráží na nemožnost kariérního posunu, častěji také vnímají časovou

vytíženost a problematičtější vztah k nadřízeným sídlícím zejména v hlavní redakci, kdy dochází například k nerespektování volna nebo nevhodné zadání tématu ke zpracování.

„Vedení regionů sídlí v Praze. A pak je ten pohled, že vám dají někdy úkol, který je nemyslitelný. Například modré zóny. My to tady nemáme takový problém jako v Praze. Ale oni nejsou zlí. Ale pokud ti mocní sídlí v Praze, tak to mi čím dál víc vadí.“ (ŽA)

Poslední rozdíl, které jsem identifikovala v přístupu novinářů ke skloubení pracovní a soukromé životní sféry spočívá v samotném zaměření média a jeho periodicitě vydávání či vysílání. Respondenti a respondentky, kteří působí v médiích s každodenní nutností připravovat obsah a hned jej zveřejňovat, vnímali ovlivnění soukromí prací mnohem výrazněji než respondenti a respondentky působící v týdenících či měsícnících. Tato skutečnost dle výpovědí novinářů a novinářek spočívá zejména v míře stresu a větší časové náročnosti, což je nedílnou součástí životů novinářů a novinářek působících v denním zpravodajství.

5. Závěr

Cílem mé práce bylo nalezení odpovědi na hlavní výzkumnou otázku: *Jak vnímají novinářky a novináři své zaměstnání ve vztahu k soukromému či rodinnému životu?* K dosažení odpovědi a dalšímu rozšíření tématu práce mi dopomohly i dílčí výzkumné otázky: *V jakých oblastech ovlivňuje profese soukromí novinářů a novinářek? Jaké jsou rozdíly ve vnímání vlivu profese na osobní život mezi muži a ženami? Liší se vnímání vlivu profese na soukromý život ve vztahu k různým profesím a jejich zaměření? Případně jaké jsou zde odlišnosti?*

Odpovědi na zmíněné otázky jsem zjišťovala pomocí polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů s celkem devíti respondenty. Realizované rozhovory jsem následně analyzovala pomocí otevřeného a axiálního kódování zakotvené teorie. Cílem práce nebylo a vzhledem k povaze výzkumu ani nemohlo být stanovení jedné zobecňující teorie, ale nahlédnutí do problematiky pracovního a soukromého života novinářů, popsání typologie vlivů a identifikace strategií, které novináři a novinářky volí.

V analýze jsem se zaměřila na témata náročnosti novinářské profese z hlediska časového, fyzického i psychického, stejně jako vlivu na rodinný život, rodičovství, koníčky, vztahy s přáteli, úklid a domácí práce a sociální síť. Mimo to jsem se pro hlubší náhled do vnímání novinářské profese samotnými novináři zabývala také vývojem kariéry novinářů, jejich motivaci k práci, možnostmi opustit žurnalistickou kariéru, finančním ohodnocením i vnímáním profese veřejností.

Téměř všichni respondenti se shodli na tom, že novinářská profese je náročná časově i psychicky. Co se týče fyzické náročnosti, lišily se přístupy respondentů zejména ve vztahu k charakteru média – jako fyzicky náročnou hodnotili svou práci zejména novináři a novinářky z audiovizuálních médií. Všichni se také shodli na tom, že novinářská profese má značný vliv na soukromou a rodinnou sféru života, ovšem v různé míře dle charakteru média, ve kterém novinář či novinářka působí i dle pozice, kterou zastává. Nejčastější odpovědí bylo málo času na děti a ostatní rodinné příslušníky, stejně jako koníčky.

Genderové rozdíly ve vnímání pozice byly výraznější u možnosti kariérního postupu, který ženy většinou vnímaly jako komplikovanější, ale také u ovlivnění rodiny prací, kde ženy častěji než muži vnímaly ovlivnění vztahu s dětmi, v tom smyslu, že jim věnují méně času. Rozdíly pak byly jasné i u přístupu novinářů a novinářek k úklidu, kde muži hodnotili svůj vztah k domácím pracím a pořádku jako mnohem lepší než ženy.

Kromě genderových rozdílů byly identifikovány rozdíly související s redakcí, ve které respondenti působí, tedy zda působí v regionální či hlavní redakci. Odlišnosti zde spočívaly v dostupnosti kariérního postupu a ve vztahu s vedením. Stejně tak analýza ukázala rozdíly ve vnímání vlivů dle periodicity vydávání či vysílání média, ve kterém respondenti a respondentky pracují. Zde byly patrné rozdíly u novinářů produkujících obsahy denně a například týdně či měsíčně zejména v míře stresu.

Veškeré prezentované závěry platí pouze pro respondenty a respondentky, kteří se podíleli na mém výzkumu. Připouštím možnosti, že někteří novináři i novinářky mohou svou profesi a její vliv vnímat zcela jinak. Práce může posloužit k dalším výzkumům, ať už ke kvantitativnímu zkoumání podílu mužů a žen v redakcích a na vedoucích pozicích, pro rozsáhlejší dotazníkové šetření na obdobné téma nebo jako podklad pro další výzkumy související s novinářskou profesí jako povoláním obecně.

Summary

The aim of my work was to find an answer to the main research question: *How do journalists perceive their employment in relation to private or family life?* Partial research questions also helped me to reach an answer and further expand the topic of my work: *In what areas does the profession influence the privacy of journalists? What are the differences in the perception of the influence of the profession on personal life between men and women? Does the perception of the influence of a profession on private life differ in relation to different professions and their focus? Or what are the differences?*

I found out the answers to the mentioned questions by means of semi-structured qualitative interviews with a total of nine respondents. Then I analyzed the realized interviews using open and axial coding of the grounded theory. The aim of the work was not generalizing theory, but an insight into the issues of work and private life of journalists, describing the typology of influences and identifying strategies chosen by journalists.

In the analysis, I focused on the complexity of the journalistic profession in terms of time, physical and mental health, as well as the impact on family life, parenthood, hobbies, relationships with friends, cleaning and housework and social networks. In addition, for a deeper insight into the perception of the journalistic profession by journalists themselves, I also dealt with the development of journalists' careers, their motivation to work, opportunities to leave a journalistic career, financial evaluation and public perception of the profession.

Almost all respondents agreed that the journalistic profession is time and mentally demanding. In terms of physical demands, respondents' attitudes differed mainly in relation to the nature of the media – journalists from the audiovisual media rated their work as physically demanding. Everyone also agreed that the journalistic profession has a significant impact on the private and family spheres of life, but to varying degrees according to the nature of the medium in which the journalist works and the position he or she holds. The most common response was little time for children and other family members, as well as hobbies.

Gender differences in position perceptions were more pronounced in career advancement, which women generally perceived as more complicated, but also in influencing family work, where women more often than men perceived influencing relationships with children, in the sense that they spend less time with them. The differences

were also clear in the approach of journalists to cleaning, where men rated their relationship to housework and order as much better than women.

In addition to gender differences, differences were identified related to the editorial office in which the respondents work, ie whether they work in the regional or main editorial office. The differences here were the availability of career advancement and the relationship with management. Likewise, the analysis showed differences in the perception of influences according to the periodicity of publishing or broadcasting of the medium in which the respondents work. There were obvious differences in journalists producing content daily and, for example, weekly or monthly, especially in the degree of stress.

All the presented conclusions apply only to the respondents who participated in my research. I accept the possibility that some journalists may perceive their profession and its influence in a completely different way. The work can be used for further research, either to quantitatively examine the share of men and women in newsrooms and leadership positions, for a larger questionnaire survey on a similar topic or as a basis for further research related to the journalistic profession as a profession in general.

Použitá literatura

- BARNES, Lyn. An inexplicable gap: Journalism and gender in New Zealand. *Journalism: Theory, Practice & Criticism* [online]. 2015, **18**(6), 736-753 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.1177/1464884915620231. ISSN 1464-8849. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1464884915620231>.
- BRÉDART, Hélène. Freelancers: instruments and victims of deregulated working conditions. In: *HesaMag* [online]. 2017, **8**(15), s. 21-24 [cit 2020-04-05]. ISSN 2078-6816. Dostupné z: https://www.etui.org/content/download/31858/295130/file/Hesamag_15_EN_WEB.pdf.
- CARROL, Brian. *Writing for Digital Media*. 1. vyd. New York: Routledge, 2010, 313 s. ISBN 0-203-89431-6.
- DE VUYST, Sara a Karin RAEYMAECKERS. Gender as a multi-layered issue in journalism: A multi-method approach to studying barriers sustaining gender inequality in Belgian newsrooms. *European Journal of Women's Studies* [online]. 2018, **26**(1), 23-38 [cit. 2020-05-21]. DOI: 10.1177/1350506817729856. ISSN 1350-5068. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1350506817729856>.
- DUDOVÁ, Radka. Rodina a rodiny – formy soukromého života v České republice. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 51-62. ISBN 978-80-7330-119-4
- DUDOVÁ, Radka, Drahomíra FISCHLOVÁ a Alena KŘÍŽKOVÁ. *Gender v managementu: kvalitativní výzkum podmínek a nerovností v ČR*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2006, 120 s. ISBN 80-87007-32-8
- DUDOVÁ, Radka a Marta VOHLÍDALOVÁ. Nové tváře rodiny a nové podmínky pracovního trhu – teoretické souvislosti. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 17-33. ISBN 978-80-7330-119-4
- ENGELOVÁ, Tereza. Ženy jsou sice v českých médiích vidět, o obsahu ale stále rozhodují hlavně muži. *HlídacíPes.org* [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/zeny-jsou-sice-v-ceskych-mediich-videt-o-obsahu-ale-stale-rozhduji-hlavne-muzi/>
- FOLKE, Olle a Johanna RICKNE. All the Single Ladies: Job Promotions and the Durability of Marriage. *American Economic Journal: Applied Economics* [online]. 2020, **12**(1), 260-287 [cit. 2020-04-21]. DOI: 10.1257/app.20180435. ISSN 1945-7782. Dostupné z: <https://pubs.aeaweb.org/doi/10.1257/app.20180435>

Gender pay gap in unadjusted form by NACE Rev. 2 activity - structure of earnings survey methodology. *Eurostat* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z:

<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody, aplikace*. 4., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, 438 s. ISBN 978-80-262-0982-9

Historie Radia Praha. *Radio Prague International* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z:

<https://www.radio.cz/cz/static/historie-radia-praha/pocátky-rozhlasoveho-vysílání-v-ceskoslovensku>

Jak média ovlivňují realitu. *Datová žurnalistika* [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z:

<http://www.datovazurnalistika.cz/jak-media-ovlivnuji-realitu/>

JIRÁK, Jan a Barbara Köpplová. *Masová média*. 2. vyd. Praha: Portál, 2015, 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3

JIRÁK, Jan a Barbara Köpplová. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, 206 s. ISBN 978-80-7367-287-4

JIRÁK, Jan, Barbara KÖPPLOVÁ A Radim WOLÁK. České novinářky: dolů po schodišti nahoru. In: JIRÁK, Jan, Barbara KÖPPLOVÁ A Radim WOLÁK, ed. *Česká novinářka: K postavení a obrazu novinářek v českých médiích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 7-10. ISBN 978-80-262-0056-7.

JURAJDA, Štěpán a Daniel MÜNICH. Relativní postavení žen na trhu práce v České republice: Shrnutí výzkumu. In: SOKAČOVÁ, Linda, ed. *Kariéra, rodina, rovné příležitosti: výzkumy postavení žen a mužů na trhu práce*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2006, s. 13-19. ISBN 80-86520-12-9.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vydání. Praha: Portál, 2010, 344 s. ISBN 978-80-7367-698-8.

KŘÍŽKOVÁ, Alena. Jaké je postavení českých žen v řídicích pozicích?. In: SOKAČOVÁ, Linda, ed. *Ženy v řídicích pozicích*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2005, s. 11-19. ISBN 80-86520-13-7

KŘÍŽKOVÁ, Alena a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ. *Sociální kontext života žen pracujících v řídicích pozicích: analýza odlišností životních postojů a názorů mužů a žen v české společnosti v závislosti na jejich pracovním postavení*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002, 48 s. ISBN 80-7330-035-4.

LISOWSKA, Eva. Ženy a trh práce – Polsko, Česká republika a Slovenská republika. In: MACHOVCOVÁ, Kateřina, ed. *Ženy na trhu práce: realita a perspektivy*. 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2007, s. 5-11. ISBN 978-80-86520-23-0

MACEK, Jakub. Nová média. *Revue pro média* [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z:

http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/nova_media.htm

MACEK, Jakub. *Poznámky ke studiím nových médií*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 199 s. ISBN 978-80-210-6477-5.

MEJSTRÍK, Bohuslav a Marta PETRÁŇOVÁ. Počet odpracovaných hodin v ČR je jeden z nejvyšších v celé EU. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cesi-travi-v-praci-prumerne-404-hodiny-tydne>

MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2016, 256 s. ISBN 978-80-2463-093-9

NORTH, Louise. Still a 'blokes club': The motherhood dilemma in journalism. *Journalism: Theory, Practice & Criticism* [online]. 2014, 17(3), 315-330 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.1177/1464884914560306. ISSN 1464-8849. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1464884914560306>

Redaktor novinář. *Národní soustava povolání* [online]. [cit. 2020-01-12]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/redaktor-novinar>

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 328 s. ISBN 80-7178-926-7

RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. *Ženy, muži a společnost*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2003, 644 s. ISBN 80-246-0525-2.

ŘIHÁNKOVÁ, Martina. *Povolání novinářka: analýza atributů profesního étosu*. Brno, 2017. 156 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jaromír Volek, PhD.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd: Praha: Grada, 2014, 548 s. ISBN 978-80-247-3568-9

SNYDER, Irene, Kirsten JOHNSON a Michele Lee KOZIMOR-KING. Work–life balance in media newsrooms. *Journalism* [online]. 2019 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.1177/1464884919841759. ISSN 1464-8849. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1464884919841759>

Technický vývoj televize v datech a souvislostech. *Česká televize* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/technicky-vyvoj-televize-v-datech-a-souvislostech/>

VAN ZOONEN, Liesbet. *Feminist Media Studies*. 1. vyd. Londýn: Sage Publications Ltd., 1994, 208 s. ISBN 0-8039-8554-1

VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015, 280 s. ISBN 978-80-247-4178-9

VÍZNEROVÁ, Hana a Marta VOHLÍDLOVÁ. Pracovní život v současné české společnosti. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. První vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 34-50. ISBN 978-80-7330-119-4

VOHLÍDALOVÁ, Marta. Kdo podává žádost o rozvod a jaké jsou příčiny rozpadu partnerských vztahů? *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 2010, **12**(2), s. 48-57. ISSN 1213-0028

VOHLÍDALOVÁ, Marta. Mají muži a ženy v ČR odlišné postoje k práci?. *Gender, rovné příležitosti, výzkum* [online]. 2006, **7**(1), s. 26-31 [cit. 2020-01-09]. Dostupné z: <https://www.ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=97587>

VOHLÍDALOVÁ, Marta. Práce a soukromý život v současné české společnosti. Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života. In: DUDOVÁ, Radka, ed. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 63-80. ISBN 978-80-7330-119-4.

VOCHOCO VÁ, Lenka. *Struktury a hierarchie v profesním diskurzu novinářů a novinářek v ČR se zaměřením na faktor genderu*. Praha, 2013. 157 s. Disertační práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce Prof. PhDr. Jan Jiráček, PhD.

VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2019, 132 s. ISBN 978-80-246-4311-3

WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Proměna tradiční žurnalistiky a online žurnalistiky. In: ČUŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Nové trendy v médiích I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 10-33. ISBN 978-80-210-5825-5

Who Makes the News? *Global Media Monitoring Project 2010 Czech Republic. National Report. Who Makes the News?* [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: http://cdn.agilitycms.com/who-makes-the-news/Imported/reports_2010/national/Czech-Republic.pdf

Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-C&skupId=426&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&str=v466&&u=v413_VUZEMI_97_19

Teze diplomové práce

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Ertlová Eva	<table border="1"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">29-05-2019 -1-</td> </tr> <tr> <td>Čj:</td> <td style="text-align: center;">189</td> </tr> <tr> <td>Přidělena:</td> <td style="text-align: center;">Přilož:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	29-05-2019 -1-	Čj:	189	Přidělena:	Přilož:
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:		29-05-2019 -1-							
Čj:		189							
Přidělena:	Přilož:								
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2018/2019									
E-mail diplomantky/diplomanta: 84568295@fsv.cuni.cz									
Studijní obor/forma studia: Mediaální studia/kombinovaná forma									
Předpokládaný název práce v češtině: Vliv novinářské profese na osobní život novinářů a novinářek									
Předpokládaný název práce v angličtině: Influence of journalistic profession on personal life of journalists									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2019/2020									
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Diplomová práce se bude věnovat vlivu novinářské profese na soukromý život novinářek a novinářů. Vzhledem k povaze novinářského povolání, kterou doprovází potřeba být téměř neustále dostupný a naplno se věnovat žurnalistice, je zde možnost, že novináři se své práci věnují na úkor osobního života a soukromých vztahů. Jak vnímají novinářky a novináři své zaměstnání ve vztahu se soukromým či rodinným životem? Má jejich povolání vliv na podobu jejich života? Lze nalézt v tomto vnímání určité podobnosti a vzorce? Ve své diplomové práci se zaměřím na zkoumání toho, jak novinářky a novináři vnímají svůj profesní a osobní život k němu se vztahující.									
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem diplomové práce bude analýza toho, jak novinářky a novináři vnímají svou práci ve vztahu k osobnímu životu. Pokusím se nalézt vlivy, které novináři a novinářky vnímají jako zásadní na podobu svého života. Na základě analýzy identifikuji možné vlivy, které by svou podstatou pokrývaly postoje dotazovaných osobností a poskytly typologii aplikovatelnou i na další žurnalisty a žurnalistky. Zaměřím se také na možné rozdílné vnímání vlivu zaměstnání u mužů a žen. K výzkumu použiji metodu polostrukturovaných rozhovorů s ženami a muži pracujícími v současnosti médiích. V teoretické části práce se budu opírat o literaturu a výzkumy vztahující se k tématu novinářské profese a postojů a pozic žen i mužů (novinářů i obecně) v zaměstnání. Analytická část mé práce bude vycházet z polostrukturovaných rozhovorů se vzorkem informantů. Otázky se budou vztahovat jak k jejich práci, motivaci k novinářské činnosti a vztahům na pracovišti, tak i k soukromí těchto osob. Zaměřím se i na možné rozdíly mezi prací a osobním životem mužů novinářů a žen novinářek.									
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): 1. Úvod 2. Teoretická část 2.1. Novinářské zaměstnání V této kapitole nastíním teoretické základy novinářských činností. Charakterizují novinářskou profesi, stručně se přitom dotknu i historických souvislostí. 2.2. Vývoj novinářského zaměstnání na konci 20. a začátku 21. století V této části práce představím změny, které se udály v žurnalistickém prostředí na přelomu tisíciletí, soustředím se na nástup moderních technologií a jejich vliv na novinářskou profesi. 2.3. Ženy a muži na pracovním trhu									

V této kapitole popíši jednotlivé rozdíly mezi prací mužů a žen. Soustředím se na jejich zastoupení na vedoucích pozicích, postoje k práci i postavení na pracovním trhu.

2.4. Skloubení pracovního a rodinného života

Zde popíši možnosti skloubení pracovního a soukromého (rodinného) života. Opět se zaměřím na rozdíly mezi pohlavími.

2.5. Ženy a muži v redakcích

V této kapitole se zaměřím zejména na zastoupení mužů a žen v redakcích, vedoucích pozicích a podobně. Zmíním i stručný výčet významných novinářů a novinářek v historii.

3. Metodologie

3.1. Polostrukturované rozhovory

Zde popíši za pomoci literatury metodu, kterou budu svůj výzkum provádět – kvalitativní polostrukturované rozhovory.

3.2. Vlastní výzkum

V této podkapitole popíši průběh mého konkrétního výzkumu.

4. Analytická část

4.1. Seznámení s informanty

V první kapitole analytické části své práce popíši obecně základní charakteristiku osob, se kterými byly vedeny rozhovory. Uvedu zastoupení pohlaví, věkové rozmezí i obecně typy médií, ve kterých dotazování působí.

4.2. Novinářské povolání a osobní život

V této části práce popíši vliv novinářského povolání na osobní život informantů, tak jak jej dotazování vnímají. Z analýzy jejich odpovědí a zjištěných informací se pokusím sestavit možnou typologii vnímaných vlivů.

4.3. Rozdíly u žen a mužů

V této kapitole popíši možné zjištěné rozdíly ve vnímání toho, jak práce v médiích a novinářská profese mohla ovlivnit soukromý život u žen a mužů.

5. Závěr

6. Přílohy

V přílohách práce budou dostupné přepisy proběhlých rozhovorů.

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Provedu rozhovory se vzorkem cca 10 osobností (v závislosti na teoretické saturaci) aktuálně v době výzkumu pracujících v médiích. Dbát budu jak na genderovou vyváženost (stejný počet dotazovaných mužů i žen), tak i na různorodost profesí a jejich zaměření.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Ve své práci využiji metodu polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů, jelikož je pro můj výzkum důležitý individuální přístup k jednotlivým informantům. Provedu celkem deset rozhovorů se ženami a muži, kteří aktuálně přispívají do různých médií.

V rámci rozhovorů budu používat otevřené otázky v kombinaci s otázkami alternativními a doplňujícími. Příprava rozhovorů bude probíhat vypracováním scénáře, kde si vymezím jednotlivé okruhy dotazů. Část přípravy budu také věnovat vlastnímu studiu a seznámení se s vybranými osobnostmi a jejich činnostmi, abych v průběhu rozhovorů samotných mohla adekvátně reagovat.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

KŘÍŽKOVÁ, Alena a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ. Sociální kontext života žen pracujících v řídicích pozicích: analýza odlišností životních postojů a názorů mužů a žen v české společnosti v závislosti na jejich pracovním postavení. První vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002. ISBN 80-7330-035-4.

V této publikaci autorky rozebírají odlišné přístupy mužů a žen k práci. Zabývají se jak pracovními aspekty zahrnujícími časovou investici do práce nebo finanční ohodnocení a další, tak i rodinným životem a domácností a volným časem. Pozornost také věnují rozdílům v pohledech na rovné příležitosti mužů a žen na pracovním trhu.

MACHOVCOVÁ, Kateřina, ed. Ženy na trhu práce: realita a perspektivy. První vydání. Praha: Gender Studies, 2007. ISBN 978-80-86520-23-0

V tomto sborníku se autorky zabývají kritickým zhodnocením pozice žen na trhu práce. Je zde diskutována jak otázka perspektivy žen na trhu práce, tak i dopady přerušování práce z důvodu péče o děti, kombinace práce, rodiny.

RENZETTI, Claire M., CURRAN, Daniel J. Ženy, muži a společnost. První vydání. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2.

Titul amerických sociologů se podrobně zabývá problematikou odlišných společenských a pracovních postavení žen a mužů. Zaměřují se spíše na americkou společnost, kapitoly obecně o genderu v souvislosti s různými obory (zejména zaměstnaností) pomohou k obecnému teoretickému uchopení mé práce.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. První vydání. Praha: Grada, 2014, s. 151-242. ISBN 978-80-247-3568-9.

Odborný titul se věnuje metodám výzkumu médií, přehledně a jasně popisuje jejich druhy a uvádí i praktické příklady, které pomohou jejich lepšímu pochopení. Tento titul volím kvůli propracovaným kapitolám věnujícím se kvalitativnímu výzkumu, konkrétně pak rozhovorům, které chci ve svém výzkumu aplikovat.

SOKAČOVÁ, Linda, ed. Kariéra, rodina, rovné příležitosti: výzkumy postavení žen a mužů na trhu práce. První vydání. Praha: Gender Studies, 2006. ISBN 80-86520-12-9.

Tato publikace kolektivu autorů obsahuje kapitoly věnující se kombinaci zaměstnání a péči o malé děti a postavení žen na pracovním trhu. První jmenovanou použiji zejména ve své kapitole o skloubení pracovního a profesního života, druhou jmenovanou pak v kapitole, ve které rozeberu pozice žen a mužů na pracovním trhu.

VOHLÍDALOVÁ, Marta. Mají muži a ženy v ČR odlišné postoje k práci?. Gender, rovné příležitosti, výzkum [online]. 2006, 7(1), s. 26-31. Dostupné z: <https://www-ccc-ol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=97587>

Tento článek z odborného periodiky použiji pro část práce zbytvající se přístupy a vztahy žen a mužů k profesi. Autorka zde analyzuje postoje k práci jako ke zdroji obživy nebo způsobu seberealizace, stejně jako aspekty práce. Mimo jiné se zabývá i tím, čeho si lidé na práci nejvíce cení.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

BAŠTINCOVÁ, Vendula. Role novinářky tištěných a online periodik ve 21. století. Olomouc, 2019. 69 s. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky. Vedoucí práce Mgr. Iveta Jansová, PhD.

JAROŠOVÁ, Kristýna. Případová studie regionální redakce celorepublikového periodika se zaměřením na genderové vlivy v profesi novináře a novinářky. Olomouc, 2016. 103 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Mgr. Zdeněk Sloboda.

ŘÍHÁNKOVÁ, Martina. Povolání novinářka: analýza atributů profesního étosu. Brno, 2017. 156 s. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jaromír Volek, PhD.

VOCHOCO VÁ, Lenka. Struktury a hierarchie v profesním diskurzu novinářů a novinářek v ČR se

zaměřením na faktor genderu. Praha, 2013. 157 s. Disertační práce (PhD.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce Prof. PhDr. Jan Jiráček, PhD.

Datum / Podpis studenta/ky

29.5.2019

Eva Erhová

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

PhDr. Lenka Vochocová, Ph.D.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

29.5.2019

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Scénář rozhovorů

Přílohy

Příloha č. 1: Scénář rozhovorů

1. Základní údaje

Kolik je vám let?

Jaké máte vzdělání?

Jste v manželství, partnerském vztahu...?

Máte děti? (Chcete v budoucnu děti? Kdy? Kdo myslíte, že by ve vašem vztahu šel na rodičovskou dovolenou?)

2. Profesionální dráha

Byla práce v médiích vaším prvním zaměstnáním?

Jak jste se k práci v médiích dostal/a?

Na jaké pozici a v jakém médiu jste začínal/a?

(Jaký byl další vývoj vaší kariéry?)

Na jaké pozici pracujete teď? V jakém médiu? Jak dlouho?

Co vás na vaší práci nejvíc baví?

Co vás v práci nebaví?

Kam byste svou kariéru chtěl/a posunout v dalších letech?

Jaká je vaše vysněná novinářská pozice?

Uvažoval/a jste někdy o změně zaměstnání? (Proč?)

Jaké myslíte, že jsou výhody novinářského povolání? A nevýhody?

3. Redakce

Jak vypadá váš typický pracovní den?

Kolik času denně trávíte v práci?

Trávíte v práci víkendy, večery, svátky...?

Kolik je vás v redakci?

Jací jsou vaši kolegové?

Jak vypadaly redakce, kde jste pracoval/a z hlediska složení muži a ženy?

Kdo byli a jsou vaši nadřízení z hlediska genderu?

Jste aktivní na sociálních sítích? Na jakých?

Věnujete se sociálním sítím v práci nebo doma?

Ovlivňují nějak sociální sítě vaši práci?

4. Rodinný život

Jako jak náročnou hodnotíte svou práci?

Chtěl/a byste trávit více času s rodinou?

Musel/a jste někdy omezit práci kvůli rodiny?

A rodinu kvůli práci?

Jaký vztah mají vaši blízcí k vaší práci?

V jakém odvětví / pozici pracuje váš/e partner/ka? Jaké má vzdělání?

Museli jste někdy s partnerem řešit, že by jeden z vás musel přizpůsobit kariéru tomu druhému?

Měli jste někdy spor kvůli práci?

Jak vnímají vaše děti vaši práci?

Jak byste řešil/a situaci, kdy byste potřebovala od někoho vypomoci s dětmi nebo domácností?

5. Soukromí

Jaké jsou vaše koníčky?

Jak často se svým koníčkům věnujete? A kdy?

Udržujete blízké vztahy s přáteli?

Jak často se setkáváte s přáteli?

Jaký máte vztah k domácím pracím a úklidu?

Kdo se ve vaší domácnosti primárně stará o domácnost?

Jaké jsou vaše povinnosti v domácnosti? (Kdo dělá zbytek?)